

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.00 zł. miesięcznie,
9.00 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.36 zł. miesięcznie, 10.08 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.00 zł., za granicę 9.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie,
strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma,
a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 259.

BYDGOSZCZ, piątek dnia 9 listopada 1928 r.

Rok XXII.

Zatarta waśń.

W przeddzień rocznicy Niepodległości.

II.

Z poprzednich naszych wywodów wynika jasno, że nie przychyłamy się do oceny legjonowego czynu.

Mimo, że był on płomiennym protestem przeciw rozbiorowej zbrodni, stwierdzał ofiarą życia niepodległościowe prawa polskie, które pragnął zdobyć a nie wygrywać na dziejowej loterii.

Zamierzenia legjonowe szły niewątpliwie dalej, niż było sądzonym im działać. Po polskiej sile zbrojnej — polski rząd narodowy, niezależny, kierujący dalej ruchem zbrojnym i ojczystym losem — był zapewne drugim etapem, mającym przybliżyć aktywistyczny obóz do niepodległości państwowej. Wreszcie — przypuszczalnie zwrócenie frontu przeciw zaborcy, ostałemu się na podobowisku.

Przypuszczenia te kierujemy oczywiście pod adresem Piłsudskiego i ożywionych czystą miłością ojczyzny jego podkomendnych, nigdy zaś pod adresem entuzjastów, częściej maruderów austriackich, wiwatujących na cześć aspiracji Habsburgów czy Hohenzollernów jeszcze nawet wtedy, gdy maska spadała z obłudnej twarzy państw centralnych, a tylko ten, kto nie chciał, nie widział, że wyswobodzenie zwłaszcza po upadku caratu, niesie nam prąd, na jaki wskazaliśmy w poprzednim artykule.

Sytuacja obozu aktywistycznego komplikowała się coraz bardziej — i trudno przemilczeć wielką zasługę Piłsudskiego, gdy z zajęciem Królestwa Kongresowego przez zwycięskie wojska niemiecko-austriackie rzucił jako duchowy wódz legjonów, olbrzymi swój autorytet przeciw werbunkowi polskich żołnierzy, mających wesprzeć mocarstwa centralne.

Wogóle ta część aktywistycznego obozu, która, orientując się w podstępnej grze niemieckiej, nie dała się porwać niepodległościową proklamacją z 5 listopada do uniesień i czynów nierozważnych, zasłużyła się dobrze Ojczyźnie. Bo — jak pisał Stanisław Grabski w wydanej w roku 1917 na emigracji w Moskwie niesłychanie bystrej i rzeczowej broszurze p. t.: „Zadania i Drogi Polityki Polskiej”: „Niemcy, ogłaszając samodzielność Królestwa, miały tylko jedno na celu: sprowokować nasz naród, by wypowiedział wojnę Rosji, zerwał zupełnie z Czwórporozumieniem, i tem samem zdał sprawę polską całkowicie na rozstrzygnięcie państw centralnych, wyrzekając się jednocześnie dzielnic zaboru pruskiego”.

I właśnie nikt inny tylko ten sam Stanisław Grabski, polityk rozmaicie sądzony, ale niezaprzeczenie nieśmiertelnej zasługi w okresie wojny światowej, wypowiada najwyższe u-

Hoover prezydentem Stanów Zjednocz.

Nowy Jork, 8. 11. (tel. wł.) Według ostatnich obliczeń Hoover na 531 elektorów otrzymał 467. Wybór jego na prezydenta Stanów Zjednoczonych więc jest zupełnie pewny. Całą ubiegłą noc przesiedział Hoover u siebie w domu przed czarną tablicą, na której kredą wpisywał napływające rezultaty obliczania głosów.

Kandydat partji demokratycznej Smith przyjął wiadomość o swojej klęsce dość spokojnie. Dziennikarzom oświadczył, że nie chce więcej słyszeć o polityce, gdyż już i tak poświęcił jej swoje najlepsze lata.

Hoover zwyciężył niepodzielnie w stanach Illinois, Ohio, Pensylwania, Vermont, N. Hampshire, Maine, Michigan, Oregon, Washington, Indiana, Kansas, Oklahoma, Kalifornia, Wirginia, zach. Kentucky i Dakota południowa.

Smith uzyskał większość w mieście Nowym Jorku, natomiast szanse jego w stanie Nowy Jork są bardzo nikłe. Smit wysłał około północy depeşe do Hoovera, w której składa mu życzenia zwycięstwa oraz wyrazy poważania i uznania dla jego przyszłych rządów.

Podczas wyborów w Atlantic - City w Filadelfji i innych miastach doszło do starć między robotnikami republikańskimi i demokratycznymi. W Charleston (Wirginia zach.) jeden z uczestników zajął został ciężko postrzelony.

Hoovera poparli Polacy i zapewnili mu zwycięstwo w tych stanach, gdzie mieszkają w zwartej masie.

Polska cała żywi dla Hoovera wielkie sympatie i wdzięczność, gdyż dzięki jego energii i ofiarności, do której potrafił nakłonić prawie całe społeczeństwo

amerykańskie, przeszło półtora miliona dzieci polskich było zaopatrzone w obuwie, bieliznę i odzież, oraz miały zapewnione w ciągu kilku miesięcy pożywienie, którego brak najwięcej odczuwały te młodociane organizmy. Akcja polsko-amerykańskiego komitetu pomocy dzieciom, czynnemu od 1919—1922 r., sięgała aż do Wilna i Pińska.

Herbert C. Hoover ur. 10 kwietnia 1874 roku, w stanie Iowa, jest potomkiem niemieckiej rodziny, noszącej w swej starej ojczyźnie nazwisko Huber, która przed wielu laty przywędrowała do Stanów Zjednoczonych.

Skończywszy uniwersytet w Starfordzie z dyplomem inżyniera górniczego, dzięki swej pracy i żywej inteligencji, szybko wspinał się po drabinie społecznej. W krótkim czasie z nieznanego, ubożego młodzieńca, został kierownikiem jednego z większych przedsiębiorstw wiertniczych, które prócz kopalni węgla, posiadało własną flotę handlową, składającą się z 20 okrętów.

Podczas powstania bokserkiego w Chinach w 1900 r., widziimy go w szeregach walczących. Z chwilą przystąpienia Ameryki do koalicji i wzięcia czynnego udziału w wojnie światowej, Hoover zostaje mianowany kierownikiem komisji aprowizacyjnej, pozostając na tem stanowisku do ukończenia rokowań pokojowych we wrześniu 1919 r.

Gdy w 1920 r. prezydentem Stanów Zjednoczonych został Harding, powierzył on Hooverowi tekę ministra handlu. Z nastaniem prezydentury C. Coolidge'a w 1924 r. pozostał nadal na zajmowanym stanowisku. Na wiosnę 1927 roku partja republikańska wybrała go swym kandydatem na fotel prezydenta Stanów Zjednoczonych.

Francja ma otrzymać rząd lewicowy

Ale i myśl o gabinecie Poincarego jeszcze nie jest porzucona.

Paryż, 8. 11. (tel. wł.) Prezydent Doumergue przyjął przewodniczącego partji radykałów socjalistycznych Deladiera, który podobno zaproponował utworzenie rządu lewicowego, składającego z socjalistów, republikańskich socjalistów, radykalnych socjalistów i niezależnych radykałów lewicowych. W ten sposób rząd składałby się ze zwolenników Brianda, Painleve'go, Berriota i Loucheura.

Położenie jest obecnie takie, że możliwy jest zarówno nowy gabinet Poincarego jak i gabinet lewicowy. Ponieważ Poincare posiada w senacie jak i w izbie dostateczną większość, więc dotychczasowy premier uważany jest za jedynego polityka, który mógłby opamiętać sytuację i załatwić sprawę budżetu (Poincare miałby w izbie około 80 głosów większości).

Rumunia ma kłopot

z utworzeniem rządu.

Titulescu stawia warunki.

Bukareszt, 8. 11. (tel. wł.) Titulescu zakomunikował telegraficznie, że nie może przyjąć misji utworzenia rządu, jeżeli narodowa partja chłopska odmówi współpracy w gabinecie. W kołach politycznych twierdzą z całą pewnością,

że rada rejencyjna postanowiła mianować gabinet urzędniczy, którego zadaniem będzie rozwiązanie obecnego parlamentu i rozpisanie nowych wyborów. Dopiero po tych wyborach utworzony byłby rząd parlamentarny.

znanie aktywistycznym przeciwnikom za stanowisko wobec berlińskiej pokusy zajęte i nawołuje do zaniechania orientacyjnych sporów.

Aktywizm się zlamuje właśnie u pozornych szczytów powodzenia, — a hołdujący mu czysti patrioci stwierdzają, że Polska ma własną ra-

cję stanu i nie pozwoli się użyć za narzędzie niemieckich interesów przeciw Koalicji.

Tu leży pierwsze wyrównanie różnic między obydwojma obozami. A leży tem snadniej, że obóz przeciwny, najniesłuszniej pasywnym (biernym) nazywany, nie zaniedbuje

żadnej okazji, aby sprawę polską coraz skuteczniej z pod przemożnego wpływu Rosji uwalniać i kierować na grunt międzynarodowy, jako jedno z wojennych zagadnień, nieodłączne od ogólnej przebudowy Europy.

Kto bez przygotowanej zółci bada cierniste karty tego obozu, musi uznać postępy i rezultaty jego pracy. Ułatwione trafną pozycją całego zaboru pruskiego, a mimo agitacyjnego nacisku częściowo i austriackiego, przedewszystkiem zaś Królestwa Kongresowego, witającego bez wiary i zapalu legjony.

Trudno tu rzucić bodaj zarys zbiegów obozu, który uzyskuje od Rosji dla zjednoczonych wszystkich etnograficznych ziem polskich zrazu obietnicę autonomji, następnie własnego państwowego ustroju w unji realnej z Rosją, w końcu zupełnej niepodległości państwowej, warunkowanej jedynie dynastycznym związkiem, który z natury rzeczy odpadł z wybuchem rewolucji rosyjskiej. Przedewszystkiem jednak wywalcza uznanie Anglii, Francji i Włoch dla zjednoczonej, wolnej Polski, w końcu przyczynia się walnie do Wilsonowskiej deklaracji o Polsce samodzielnej, zjednoczonej i niepodległej.

Jak obóz aktywistyczny zaczął ruch cały od formowania siły zbrojnej, tak pragnął obóz drugi takimi formacjami akcje swoją zakończyć. Perspektywy po tem nastęrczała rewolucja rosyjska i dająca się wydzielić z rozpadającej się armji dawnych carów imponująca liczba 700.000 żołnierzy polskich.

Nie tu ramy na kreślenie prób, zapoczątkowanych na epokowym Polskim Zjeździe Politycznym w Moskwie 1917, na którym przekonywującym heroldem polskiej siły zbrojnej był późniejszy prezydent Wojciechowski. Nie tu miejsce na snucie fantazji, jakimi torami potoczyłoby się kolisko już nie tylko Polski, ale i drgającej na bolszewickim palu Rosji, gdyby Piłsudski, czczony jako więzień magdeburgski już przez cały naród, był przedostał się do Rosji i stanął na czele żołnierskiej masy polskiej, jedynie zdolny wobec nurtujących prądów rozkładu ją zorganizować i do zwycięstwa poprowadzić.

Wielkie czyny i rocznice nie znoszą małostkowości ni fałszu.

Nie potrzeba dobierać słów, aby napiętnować partyjny kiermasz, jakim radby stracony z polskiego Kapitolu Witos, miał powszechnego święta niepodległości, uczcić i przypomnieć krakowką Komisję Likwidacyjną, której był prezesem.

To samo dotyczy naszych socjalistów, którzy znowu chcą święcić powstanie kilkudniowej na szczęście Republiki Lubelskiej, której sekundowała republika przemyska, formowana bez skutku przez czerwonego żyda Liebermana i republika tarnobrzeska największego warchoła, pozbawionego praw kapłańskich Okonia. W cytowanym już poprzednio

doskonałym artykule „Sidła autorki klamy partyjnej” stwiera „Dziennik Poznański”, że jeżeli stronnictwa lewicowe pragną obchodzić te dni swojej chwały, — to chwała, to pożałowania godna i oplakana, bo gdyby wszystko poszło było torem inicjatywy lubelskiej, byłibyśmy dzisiaj z pewnością jedną ze składowych części — Związku Republik Sowieckich...”

Ale obchody wielkich, epokowych momentów o polysku i wadze miłowego kamienia w pochodzie historii, nie znoszą ani wymagają rozdwojenia w narodzie, ukrzyżowanym na skalnym podhalu Prometeusza, rwącym, po za garską serwilistów, w ten czy inny sposób niewolnicze więzy. I zdrowa opinia narodowa, wpatrzona w świętą rocznicę w oblicze Jednej Ojczyzny Nieśmiertelnej, promieniającej w światach wielkiej przeszłości dziejowej, potrafi osądzić swary i chwalebny partyjne, z jakiej nie szłyby strony. (ab.)

Co uchwaliła rada ministrów?

Warszawa, 8 11. (tel. wł.) Wczoraj odbyło się posiedzenie rady ministrów, na którym m. in. upoważniono ministra skarbu do wypłacenia 15-procentowego dodatku do uposażeń funkcjonariuszów państwowych w następnym kwartale roku budżetowego. Uposażenia te wypłacone będą 31 grudnia, 1 lutego i 1 marca. Ponadto rada ministrów zatwierdziła szereg wniosków o nadanie orderu Polonia Restituta w dniu święta niepodległości.

Goście zagraniczni z okazji święta narodowego.

Warszawa, 8 11. (tel. wł.) Wczoraj wieczorem przybył do Warszawy specjalny wysłannik rady marszałków Francji generał Maurin, członek najwyższej rady wojennej i naczelny inspektor armii, celem wzięcia udziału w warszawskich uroczystościach jubileuszowych. Na 11 listopada przybywa także do Warszawy specjalna delegacja dziennikarzy włoskich.

Posłowie białoruscy nie chcą mieć nic wspólnego z Ukraińcami.

Nowy klub parlamentarny.

Warszawa, 8 11. (tel. wł.) Białoruscy posłowie Fabian Jaremicz, Konstanty Juchniewicz, Paweł Kazuro i Olgierd Stepowicz, którzy należeli dotychczas do klubu ukraińsko-białoruskiego, wystąpili wczoraj z tej grupy i wraz z senatorami Bogdanowiczem i Rogulą utworzyli klub białoruski. Prezesem wybrano posła Jaremicza.

Nadzwyczajny pociąg

na uroczystość 10-lecia do Warszawy.

Powiatowy zarząd Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny w Bydgoszczy zawiadamia członków Federacji o odjeździe nadzwyczajnego pociągu do Warszawy na uroczystość 10-lecia Niepodległości Polski, według poniższego rozkładu jazdy w dniu 10 listopada 1928 r.:

Pociąg odjeżdża: z Tczewa o godz. 7.58, z Pelplina o 8.36, Smętowa 9.13, z Laskowic 10.08, Terespoła 10.30, Bydgoszczy 11.56, Toruń-Przedm. 13.28, z Orluczyna 14.05, Włocławka 15.16, Kutna 16.47, Łowicza 17.56. Przyjazd do Warszawy 19.50.

Uwaga: Członkowie Federacji, którzy odbyli 3-miesięczną służbę frontową w latach 1919—1921 lub służyli w ogóle w tymże czasie w wojsku polskim, zabiorą ze sobą książeczki wojskowe do dekoracji medalem za wojnę polską.

Wybuch Etny przybiera coraz większe rozmiary.

Rzym, 8 11. (tel. wł.) Wybuch Etny staje się coraz groźniejszy. Gmach magistratu i katedra w Mascali są zburzone przez lawę, grożącą całemu miastu. Poważna obawa istnieje o linię kolejową prowadzącą z Messyny do Katanji, którą lawa przerwie lada chwila.

Po przerwaniu rokowań królewieckich.

Zaleski wrócił już do Warszawy. — Konferencja nie była jednak zupełnie bezcelowa.

Warszawa, 8 11. (tel. wł.) Dziś rano wrócił do Warszawy z Królewca minister Zaleski wraz z członkami delegacji.

Warszawa, 8 11. (tel. wł.) „Kurier Warszawski” ogłasza wywiad swojego korespondenta królewieckiego z ministrem Zaleskim. Zaleski stwierdza w tym wywiadzie, że polska opinia publiczna niewiele spodziewała się po konferencjach królewieckich, to też nie ogarnia jej teraz żadne rozczarowanie. Nie należy zamykać oczu na rzeczywistość.

Mała, nikła poprawa nastąpiła, gdyż podpisaliśmy umowę o tak zwany mały ruch graniczny. Jest to poprawa, która nie ma znaczenia, gdyż umowa ta nie ma być stanem istniejącym od lat. A przecież jest ona pierwszym do-

kumentem dyplomatycznym zawartym bezpośrednio między Warszawą a Kownem.

Dalszy rozwój sprawy zależy już głównie od Genewy. Liga Narodów będzie musiała przedewszystkiem uwzględnić fakt, że Litwa na piśmie wielokrotnie przyznała się, iż uważa opór bierny za swoją najważniejszą broń w nadziei uzyskania Wilna. Cała procedura Ligi Narodów polega na tem, żeby zmusić Litwę do wyrzeczenia się tego oporu wzajemian nawet za pozostawienie jej prawa powoływania się na punkty widzenia moralne, prawne, historyczne itd. To jest głównym punktem sporu między Ligą Narodów a Litwą. Jak Liga z tego wybrnie, pokaże przyszłość.

10-lecie rządu lubelskiego.

Znamienne przemówienie marszałka Daszyńskiego.

Lublin, 8 11. (tel. wł.) Wczoraj od samego rana ożywił się ruch na ulicach miasta z powodu obchodu 10-lecia Tymczasowego Rządu Ludowego w Lublinie. Na uroczystość przybyło do Lublina kilka tysięcy włościan oraz przedstawicieli b. rządu lubelskiego i magistratów socjalistycznych. Odbyło się uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę domu ludowego, poczem uformował się pochód złożony z 5 ugrupowań, który wyruszył na Plac Litewski. Przemawiali tam członkowie b. rządu ludowego oraz posłowie. Następnie odbyła się uroczysta akademja w Teatrze Miejskim, na której przemawiał marszałek Sejmu Daszyński i minister St. Thugutt.

W przemówieniu marszałka Daszyńskiego zabrzmiały mocno bojowe tony. Ustrój demokratyczny jest, wedle słów mówcy, obecnie zagrożony, ale lud pracujący, jeżeli tylko będzie dobrze zorganizowany, czapkami nakryje klasy posiadające. Sztandar, który zatknięto 10 lat temu w Lublinie, nie był sztandarem partyjnym, lecz polskim. Czyn li-

stopadowy zbudował jedność, z której obecnie wyrwa się cegła po cegle. A e nadejdzie dzień w którym musi się odzielić tych, co chcą walczyć, od tych, którzy szukają poddania się. Demokracja potrzebna są wielcy ludzie tylko wtedy, jeżeli służą wielkim ideałom.

Sejm uczel 10-lecie powstania Polski.

Następne posiedzenie Sejmu odbędzie się dnia 10 listopada o godz. 12 w południe i będzie w całości poświęcone uczczeniu 10-lecia niepodległości Polski.

Następne zwykłe posiedzenie odbędzie się we wtorek dnia 13 listopada.

Do obywateli Pomorza!

10 lat mija od chwili, gdy za sprawiedliwym Boga wyrokiem niezłomną wolą całego narodu, a zasługą mężów których imiona potomność we wdzięcznej na wieki zachowa pamięci, Polskę skruszyła kajdany, Ojczyzna nasza stała się wolną wobec świata. Jeśli naród polski na gwałt zaborców odpowiadał wysiłkiem, by pęta niewoli potargać i zerwać, jakże ma odpowiedzieć na wolność? Wzmocnieniem tej wolności i jej utrwaleniem.

Nie ten, kto w swym zaścianku się zamknął, lecz komu świat cały nieodjętym jest dziedzictwem — ten jest prawdziwie wolny! A tem większej zażywa swobody im jest silniejszy, im więcej posiada, im mniej jest na innych oglądać się zmuszony.

Jest na ziemskim globie dziedzina wspólna wszelkim ludziom i narodom, dziedzina, na której się wolni spotykają z wolnymi a ci, co utrwalają bogactwa jednego narodu z tymi, co przysparzają mocy innym — tą dziedzina są morza. Kogo na oceanach brak, ten jakby nie istniał wśród narodów.

Bóg dał nam skrawek morza skąpy. Ale duch narodu mocen jest, jeśli zdola rozszerzyć nasze dziedzictwo do wielkości poczucia swej siły i wolności.

Nam przedewszystkiem Pomorzanom zlecił los troskę o to, by ten dar Boży brzeg morski, nie został zaprzepaszczony. Naszym to przedewszystkiem obowiązkiem jest dbać, by morze polskie było wrotami do wolności i mocy Ojczyzny naszej najmilszej.

Jakże tedy uczcimy tę rocznicę skruszenia kajdan? Jaki dar uczynimy Ojczyźnie i sobie? Jak przyłożymy się do wzmocnienia i utrwalenia naszej wolności?

Dopomóżemy Polsce do wyzyskania morza!

Inne dzielnice Ojczyzny naszej już tę daninę złożyły. Już budują korabie, które imię ich noszą. A my, Pomorzanie, my, strażnicy morza, czyż mamy się dać ubiec? Czyż o nas ma być glu-

Zmiany w starostwach województwa wileńskiego.

Wilno, (AW.) W najbliższym czasie w administracji województwa wileńskiego na stanowiskach starostów ma zajść szereg zmian. M. in. ma być przeniesiony starosta w Wilejce Powiatowej Witosłowski do województwa poznańskiego. Dotychczasowy starosta wileński, zaś starostą wileńsko-trockim ma zostać inż. Radwański, dotychczasowy inspektor samorządowy przy urzędzie wojewódzkim.

Samolot sowiecki, lądując na polskim terytorjum, sirszał podwozie.

Wilno, (AW.) W dniu 5 bm. w pobliżu wsi Dębinówka koło Wielkich Chutorów zdarzyła się katastrofa lotnicza. Samolot sowiecki, lecący nad polskim terytorjum, w pewnym momencie, na skutek defektu w motorze, zmuszony był do lądowania. Lądowanie nastąpiło na terenie, nie nadającym się do tego celu, bo na bagnistych torfowiskach. Samolot sowiecki wpadł w bagno, drugie podwozie. Lotnicy nie odnieśli poważniejszych obrażeń. Zostali oni narazie internowani przez władze polskie.

Otwarcie Reichstagu 12 bm.

Stresemann wygłosił ekspoz. — Sprawa pancernika ciągle jeszcze pokutuje.

Berlin, 8 11. (tel. wł.) Konwent senjorów postanowił zwołać parlament o jeden dzień wcześniej, niż zapowiedziano, t. j. 12 bm. Narady dotyczące będą głównie zatargu w przemyśle metalowym. Po załatwieniu wniosku w tej sprawie nastąpi dyskusja na temat Genewy. Dyskusję tę ma zagać minister Stresmann, wygłoszeniem ekspoz. w sprawie Genewy, odszkodowań i opróżnienia Nadrenji. Poruszona będzie również sprawa budowy pancernika. Dyskusja na ten temat będzie miała niewątpliwie charakter burzliwy i może stać się krytyczną dla obecnego rządu Rzeszy.

Poważny zatarg

nieml. oko - sowiecki o... licytacją.

Berlin, 8 11. (tel. wł.) Sprawa konfiskaty dzieł sztuki wystawionych w Berlinie przez Sowiety na publicznej licytacji przybiera coraz bardziej charakter afery politycznej. Rząd sowiecki zamierza wystąpić z protestem w drodze dyplomatycznej i twierdzi, że stanowisko rządu Rzeszy w tej sprawie sprzeciwia się duchowi traktatu rapalskiego. (Rząd niemiecki wystąpił w imieniu pięciu dawnych właścicieli owych zabytków, które zabrane były z zamków cesarskich i prywatnych przez rząd sowiecki).

Z kół ambasady sowieckiej w Berlinie oświadcza, że fakt ten wywołuje poważny zatarg między Rosją a Niemcami.

Na gapę na kongres chłopski.

Bukareszt, 8 11. (tel. wł.) Onegdaj tysiące chłopów we wszystkich okolicach kraju zdobywały szturmem pociągi idące w kierunku na Hermentstadt, gdzie ma się odbyć kongres chłopski. Władze kolejowe nie mogą opanować położenia. Pociągi kursują tak przepelnione, że pasażerowie wiszą na stopniach i siedzą na dachach. Ministerstwo komunikacji zwróciło się do władz wojskowych z prośbą o przywrócenie porządku.

Śmiertelny wypadek kolejowy.

Z Wolsztyna donoszą: Niejaki Płócznik, przetokowy na dworcu wolsztyńskim dostał się pomiędzy szyny przy zwrotnicy. W tej chwili zbliżył się pociąg. Nieszczęśliwy począł rozpaczliwie krzyczeć i starał się wydobyć z pułapki. Nic nie pomogło. Koła wagonów odcięły Płócznikowi jedną nogę, drugą zmiażdżyły. Nieszczęśliwy wkrótce zmarł z upływu krwi.

cho? Czy ma brakować nas, gdy się bogactwo Polski tworzy?

Przenigdy!

Każdy z nas Pomorzan, w miarę siły, w miarę środków pospieszy z darem. Zbudujemy Rzeczypospolitą okręt handlowy, który nazwiemy „Pomorze”. Złożymy Ojczyźnie naszej w darze to, co jej zapewni siłę, co wzmocni jej potęgę, co rozszerzy i utrwali jej wolność. W ten sposób spłacimy dla przyszłości Ojczyzny naszej to, cośmy Polsce winni.

Lecz nie tylko moc i bogactwo stwierdzają potęgę narodu, nieśmiertelnym w Narodzie jest duch jego wiecznie żywy. On to sprawił, iż mimo dwukrotnej krzyżackiej niewoli Naród Polski, tu, na Pomorzu, nie dał się zniweczyć najpotężniejszemu ze swych wrogów.

Temu to wiecznie czujnemu Duchowi Narodu Polskiego winniśmy w Toruniu, w stolicy Pomorza, pomnik! Będzie on świadczył wobec swoich i obcych, z pokolenia na pokolenie, że Pomorze być, jest i będzie po nieskończoność wieków polskie, jak słup żelazny Chrobrego, będzie on świadczył że tu, na Pomorzu, jest rubież haczej wymagająca czujności, będzie on wskazywał, że stąd właśnie z tej prastarej polskiej ziemi, która w ogniu niewoli wykazała tyle hartu niezłomnego, rozpocznie się budowa Nowej Polski, której granice wyznaczy nie kto inny, jeno właśnie Duch Polski, jego poczucie potęgi i świadomość postannictwa i pomazaństwa Bożego wśród narodów.

Wojewódzki Komitet obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Polski w Toruniu.

Protectorowie: Wojewoda Pomorski Wiktor Lamot i J. E. ks. Biskup dr. Stanisław Okoniewski w Pelplinie. Prezydum: Prezes dr. Wybicki, wiceprezesowie: p. gen. Berbecki, gen. Skierski, Czarlinski Janusz i dr. Esden-Tempski. Sekretarze: ks. Zynda delegat Zw. Mł. Polskiej i delegat Związku Obrony Kresów Zachodnich. Członkowie: Marchlewski, Malinowski, Goga, Szwemin. Skarbnik: dyr. Junk.

Hugenberg — Zwycięzca! Z dnia.

Zeppelin i Hugenberg. — Od lirycznego poety do wodza narodu. — Przed trzydziestu laty w Poznaniu. — Władca prasy, prasy i kina. — Kandydat na kanclerza i wiernego poddanego Jego Cesarskiej Mości. — Zwycięstwo skrajnego nacjonalizmu niemieckiego. — groźbą dla światowego pokoju!

(Od własn. koresp. „Dziennika Bydg.”)

Berlin, w październiku.

Poważnie uszkodzony w walce z żywiołami dobił „Hrabia Zeppelin” do lotniska w Lakehurst. Zwycięzca Atlantyku świecił z boku wielką dziurą, a umebłowanie statku powietrznego wietrzono przez dni parę na świeżym powietrzu, aby usunąć przykre ostatki morskiej choroby pasażerów. W podobnym stanie — napozór świetnym a faktycznie słabo-silnym dobił dr. Alfred Hugenberg fotel prezydjalnego partii Niemiecko-Narodowej. Partja ta chciała mieć trzech przewodniczących; ale Hugenberg, jak Napoleon Bonaparte, nie chciał być jednym z trzech konsulów; Hugenberg — niech mi czytelnicy wybaczą ten dowcip — chciał być conajmniej Konsulem Generalnym!

W młodości swojej pisał pan prezes wierszyki liryczne i wydał tomik swoich poezji, podobno nienajgorszy. Schiller i Goethe był duchowymi wodzami Narodu. Tem łatwiej przyjdzie to przywódcy partyjnemu, który dostojnieje z każdą godziną. Wystarczy porównać dwie fotografie p. Hugenberga z przed paru lat i obecnie; od razu rzuci się w oczy większe samopoczucie, a nawet wąs sterczy do góry: „Es ist erreicht”!

Młody hanowerczyk, urodzony w roku 1865, nie miał zapewne w kolebce zbyt wysokich aspiracji; po sielsko-anielskiej nauce prywatnej, liceum (wtedy były męskie) i studjum prawa, pisze młody Hugenberg pracę o kolonizacji trzęsawisk w północno-zachodnich Niemczech, i idzie na drogę administracyjną. W latach 1894/99 odnajdujemy asesora Hugenberga w poznańskiej Komisji Kolonizacyjnej; zamiast kolonizować torfowiska koło Hanoweru, zaczął młody urzędnik „robić w patrijotyzmie” w „odwiecznym niemieckim mieście” — Poznaniu; takie „Kulturträgerstwo” na kresach łatwe było i mile widziane w Berlinie; trzyma się też Hugenberg Poznania, jak pijany płota, i z wielkiego już nadprezidenta w Kassel wraca ponownie na lat parę do stolicy Wielkopolski, ale jest już dygnitarzem — dyrektorem poznań-

Noc Jesienna.

Noc jesienna pogodna,
Szeptem mi coś do ucha,
Kto się pragnie dowiedzieć
Niechaj ze mną posłucha.

Kto się pragnie dowiedzieć
Co dziś śpiewa i gra mi,
Niechaj ze mną popatrzy
W niebo lśniące gwiazdami...

Mówi noc ta mężowi,
Mówi noc ta niewieście:
Hej! ludziska, ludziska,
Jak niemądrzy jesteście...

Rozciągnęłam nad wami
Swoje czarne namioty,
Byście usta przy ustach
Umierali z pieszczoty...

Henryk Zbierzchowski.

Rząd głowi się nad nowymi podatkami.

To możeby tych opodatkować?

skiego banku Landesgenossenschaft i dyrektorem kas Raiffeisena. Tak wyszkolonego powołują do pruskiego ministerjum finansów; w roku 1907 opuszcza pan tajny radca finansowy podwoje gmachów rządowych, aby, po intratnej dyrekturze banku we Frankfurcie nad Menem, osiąść w dyrekcji zakładów Kruppa, gdzie pozostawał do r. 1918.

Po wojnie budzi się w p. Hugenbergu zamiłowanie do czynnej polityki. Od roku 1919 posłuje; podczas inflacji — jako mąż zaufania ciężkiego przemysłu, którego kasy stoją dla niego otworem, zaczyna umacniać swoje stanowisko w prasie. Dawny konsern Scherla, z berlińskim „Lokal-Anzeigerem” na czele staje się bazą potężniejszego o wiele

koncernu Hugenberga. Zasila on piśmie prowincjonalne tanim papierem i taniemi wiadomościami, dawanemi przez rzutką „Telegraphen-Union”; oczywiście pismo, wspomagane przez Hugenberga, musi pisać w duchu niemiecko-narodowym. Dr. Hugenberg stał się propagandowym lordem Northcliffem partii Deutsch-Nationale..

Mija lat parę. Największe przedsiębiorstwo filmowe w Europie — Universum Film Actiengesellschaft — popularnie zwane „UFA” — robi plajtę. Deficyt idzie w dziesiątki milionów. Hugenberg energicznie kupuje UFĘ za pieniądze.. cudze. Fundusze daje częściowo rząd (aby złagodzić krach Ufy), częściowo wielki przemysł; a Hugenberg już

Fermenta
OCET WYKWINTNEJ KUCHNI

łączy Ufę ze swą dawną firmą Deulig, obsadza wybitne stanowiska „swoimi” ludźmi i coraz to rośnie, jako „propagandzista” Wielkich Niemiec.

Aż następnie wielka walka w łonie partji nacjonalistycznej. Hugenbergowi nie udaje się wykluczenie przedstawiciela prawicowych robotników Lambacha, który ośmielił się krytykować zasady monarchistycznej partji Deutsch-Nationale. Ale dotychczasowi wodzowie — hr. Westarp i były wicekanclerz Hergt — są zdyskredytowani. I oto p. dr. Alfred Hugenberg zasiada na upragnionym fotelu!

W chwili obecnej jest Hugenberg — na wypadek rządu prawicowego w Niemczech — najpoważniejszym kandydatem na kanclerza.

Jednocześnie jednak sposobi się na lizystopka Jego Cesarskiej Mości, któremu — ba ale któremu? — chce utorować drogę na „opromieniony sławą” tron Hohenzollernów. Tron Hohenzollernów opromieniony jest śmiesznością, ale p. Hugenberg dobrze gra swojemu ludkowi. Wybór jego osoby na szefa partji jest **zwycięstwem skrajnych prądów nacjonalistycznych**. Skutki tego wyboru niebawem się ujawnią.

Przedewszystkiem jest p. Hugenberg przeciwnikiem ugodowej (?) polityki p. Stresemanna; wiemy wszyscy, że polityka dr. Stresemanna wypływa z taktyki a nie z gołębiego serca pana ministra. Proszę sobie teraz wyobrazić, że **te parawaniki zręcznej dyplomacji zawała się**, a z poza nich wyjrzy marsowy wąs tajnego Finanzrata i mnóstwo niemniej marsowych Stahlhelmów. Pan Hugenberg nie chce Locarna, Planu Dawesa i — oczywiście — Traktatu Wersalskiego. Pan Hugenberg jest wprowadzie hanowerczykiem, ale pała liryczną żądzą odwetu, a tam, gdzie go unosi temperament, kończy się wszelki rozsądek.

Zrozumieli to przywódcy stronnictw niemieckich wszelkich odcieni, zrozumieli dyplomaci niemieccy i zagraniczni. Według ich zgodnej opinji stanowi obecna „Machtposition” Hugenberga **groźbę zarówno dla wewnętrzne-go spokoju w Niemczech, jak też dla światowego Pokoju!** Ludowcy — partja p. Stresemanna — demonstracyjnie odsuwają się dziś od Niemców narodo-

Dr. Antoni Marczyński.

127

NIEWOLNICE Z LONG ISLAND

Powieść współczesna.

(Ciąg dalszy).

Entuzjazm dla wspaniałomyślnego fundatora przeszedł wszelkie granice i wyraził się jednogłośnie przyjętym wnioskiem, że Golicynowi należy zgotować powitanie, jakiego jeszcze te mury, ani ten park nie widziały. Nawet płomienowłosa Mag, która wczoraj doprowadziła do małej scyjski z „najmilszym członkiem klubu”, przyłączyła się do ogólnego chóru pochwał lub udawała, że to czyni szczerze.

Punktualnie o dziewiątej wieczorem wkroczyła do hallu pałacu pierwsza partja złotej młodzieży, prowadzona przez Hal'a Kane. Większa część damulek była jeszcze zajęta tualetą, lecz siedem, czy osiem, w ich liczbie wszystkie cztery gorące wielbicielki Golicyna, lub jego gestu, podniosły okrzyk zgromy.

— Gdzie księżę? Dlaczego nie przyjechał? Co się stało? — wykrzykiwały na wyścigi, tarmosząc bez ceremonji strojnych przybyszów.

— Księżę nie przybędzie, niestety — zażartował Hal Kane, robiąc grobową minę, lecz ujrzawszy bezgraniczne rozczarowanie przyjaciółek, dodał zaraz: — Nie trapiecie się, kozy. Przyjedzie, przyjedzie z drugą partją.

Jakoż dziesięć minut później przywiozła druga motorówka dalszych kilkunastu młodzieńców z Golicynem i jego nieodstępnym adjutantem Jackiem Craig na czele. Każdy bez wyjątku dźwigał jakąś paczkę, rulon, pakunek, a usłużny Craig, który nie pozwolił się przemęczać swemu przyjacielowi, był obladowany jak juczny wielbłąd. Wszystkie te pakunki złożono w hallu, skąd miały być przeniesione do ogrodu. Ciekawości niewiast była wystawiona na ciężką próbę, lecz księżę nie dał się pociągnąć za język w żaden sposób.

— To niespodzianka dla was — powtarzał z swym ujmującym uśmiechem.

Godzinę później przywiozły obie motorówki pozostałych gości, których w sumie zebrało się sześćdziesięciu trzech. Craig był poważnie zmartwiony, bowiem „oswojonych” pensjonariuszek mieszkających w pałacu ledwie trzydzieści.

— Straszne — rozpaczał — wypada nas dwóch na jedną.

— Tem lepiej dla nas — odparła wyszczekana Dolly. — Nie będziemy się przynajmniej nudzić. Gorzej, gdyby stosunek był odwrotny.

Słowa te, wypowiedziane bez żadnej intencji, wywołały od razu żywiołową wesołość i zrodziły kilka tuzinów komentarzy, śliskich przenośni, pieprzonych dowcipów kawalerskich. Pomimo to Craig był niepokojony, pozyskawszy sobie licznych zwolenników, spowodował wysłanie Kinczela w delegacji do właściciela pałacu z żądaniem, aby odpowiednią ilość nowicjuszek mogła wziąć udział w zabawie. Po pewnych targach Izaak przystał, chociaż nie bez zastrzeżeń:

— Proszę wybrać najrozsądniejsze —

dał instrukcję Kinczelowi — i na wszelki wypadek porozstawiać warty przy murze. Ileż ich tam potrzebują?

— Jeśli każdy z gentlemanów ma mieć partnerkę, to trzydzieści pięć.

— Po 150 dolarów od głowy, czyli 5250 razem — obliczył szybko.

— Yes, sir.. 5250 dolarów — potwierdził Kinczel.

— Proszę przedewszystkiem zainkasować tę kwotę, a potem wybrać 35 nowicjuszek. Tunkur je zna najlepiej. Niech on więc decyduje, które pójdą.

Pół godziny później do głównego salonu wpadł rozgorączkowany Jack Craig z elektryzującą wiadomością, że wybrane dziewczęta za chwilę nadejdą.

— Nie wiem z czego się tak cieszyicie — zauważyła cierpko Dolly — jeżeli przypuszczacie, że one będą skore do zabawy, to czeka was rozczarowanie.

— Więcej będzie łez i wrzasku, niż zabawy — dodała Cissy, również niezadowolona z konkurencji i większość „oswojonych” poparła jej wywody.

— Więc zachowujmy się w ten sposób, aby nie miały powodu do łez..

Gdyby to powiedział kto inny nie Golicyn, zakrzyczano by go i wydrwiono bez litości, ale księżę, to księżę Jack Craig stwierdził od razu, że pomysł jest znakomity i dodał do niego natychmiast własny komentarz:

— Musimy się zachowywać tak, jak gdyby to były kobiety z najlepszego towarzystwa, oczywiście z początku, aby się oswoiły, a potem..

— Tego już nie potrzebujesz tłumaczyć — parsknął ktoś śmiechem.

— Tak, tak, Craig ma rację. Nie trzeba ich spłoszyć przedwcześnie..

— Natomiast trzeba im praktycznie

udowodnić, że prohibicja jest nonsensem.. A kiedy sobie raz główki zapruszą, kiedy szampan pójdzie w nożki..

— Wtedy nie będzie już ani łez, ani wrzasku — dokończył Hal Kane.

— Ah, nasz księżę ma genialne pomysły — przemycił się Craig, dając hasło do rozpoczęcia gremjalnej manifestacji na cześć niezrównanego kompana. Golicyn przyjmował głośnie owacje z stereotypowym uśmiechem na twarzy, ale odpowiadał na przeliczne pytania jakby z roztargnieniem i często spozierał na drzwi, które miały wejść zaszczytne udzialem w zabawie nowicjuszek. Z jednej strony pragnął gorąco, by Betty Traveler znalazła się w liczbie wybranych, chciał z nią zamienić choćby kilka słów, pocieszyć ją, dodać jej otuchy, chciał ją ujrzeć, bo dzisiaj dopiero poznał czem jest tęsknota i rozłąka, lecz z drugiej strony wdrygał się na myśl, że Betty musiałaby być w takim razie świadkiem orgji, jak się zabawa niewątpliwie zakończy. Więc kiedy rozwarły się drzwi i pod strażą Tunkura oraz kilku innych Hindusów wkroczył do salonu zastęp wybranych dziewcząt, kiedy nie spostrzegł wśród nich Betty, doznał równocześnie i przykrego zawodu i uczucia zadowolenia.

Teraz rozpoczęła się komedia, odegrana według na przedce ułożonego programu. Jack Craig dokonał prezentacji. Prowadząc po dwóch kolegów z każdej strony, wiódł ich do zbitej pod ścianą grupki nowicjuszek, wymieniał jakieś fikcyjne nazwiska, okraszone arystokratycznymi lub naukowymi tytułami, gentlemani składali poważne ukłony i znajomość była wnet zawarta.

(Ciąg dalszy nastąpi).

wych, a skrajniejsi członkowie partii ludowej otwarcie idą pod sztandar nacjonalistów. Idą pod sztandar zapleśnialych haseł monarchicznych, które dziś nic dobrego nie robią, ale mogą wyrządzić wiele szkody. A jeśli naród niemiecki dopuści tych szkodników już nie do władzy, ale tylko do maczenia wody, a nie do sytuacji Niemiec fatalnie podobną do Zeppelina z rozdartą powłoką, który, w bliskości wysp Bermudzkich, prawie że niezdolny był do ruchu wprzód, a miał przeciw sobie huczące wichry a pod sobą złowregi Ocean.

Dr. Alfred Bzowiecki.

Na marginesie.

Sprawa z Teatrem Miejskim. — Zniesienie moratorium hipotecznego a ochrona lokatorów. — Trzymajcie złodzieja!

Dochodziły nas często skargi na Teatr Miejski — że za często daje przedstawienia dla pewnych organizacji, wykluczając tem samem resztę ludności od udziału w przedstawieniach. Pod koniec ub. m. w jednym tygodniu teatr cztery razy był wysprzedany wyłącznie różnym organizacjom. Cierpieli na tem głównie przybysze z prowincji, którzy zjechali do Bydgoszczy dla teatru i niespodzianie znajdują na afiszach tę utartą formułkę: wszystkie bilety wysprzedane!

Zwróciliśmy uwagę dyrekcji teatru na tę niewłaściwość — i zaraz znalazła się rada. Dyrekcja teatru, nawet wystawiając sztukę specjalnie dla jakiejś organizacji, rezerwować będzie odtąd pewną część biletów dla osób poza tę organizacją stojących. Więc nie dać się zbalamucić więcej uwagą o wysprzedanym teatrze, tylko żądać w kasie biletu!

* * *

Z nowym rokiem wygasa moratorium dla długów hipotecznych. Od tego dnia trzeba je będzie tak czy owak spłacić. Z racji tej od wielu kamieniczników otrzymujemy zapytania, czemuż równocześnie nie zostaje zniesiona i ustawa o ochronie lokatorów, która przecież właścicielom realności uniemożliwia spłatę ich długów hipotecznych.

Rozumowanie może i słuszne, ale pytanie, czy warunki gospodarcze pozwalają na to skasowanie moratorium i ochrony lokatorów równocześnie. Niech się nad tem głowią warszawscy panowie centraliści, bo przecież oni ze swoich wyżyn mają szerszy pogląd na zawile sprawy tego świata.

* * *

Między Aleksandrowem a Toruniem ciągle jeszcze grasuje ów złodziej kolejowy, który wsiada z tyłu do przedziałów i okrada śpiących podróżnych. Jest to młody chłopak, który nadaje sobie wygląd ślusarza kolejowego, aby wśród podróżnych nie budzić podejrzeń, i znika znów tą samą drogą, zabierając co mu tylko pod rękę wpadnie. Już przed rokiem zwracaliśmy na tego młodego bandytę uwagę. Czyż policja kolejowa jest wobec takiego rzezimieszka bezsilna?

Z Włocławka.

Ze Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. — Z Koła Włocławskiego Oficerów Rezerwy. — Działalność „Funduszu Bezrobocia”. — Z żalobnej karty.

W ub. sobotę o godz. 7.30 wiecz. odbyło się w lokalu Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej „Spójnia” powitanie nowego Patrona, Ks. Sekr. Gen. Stefana Pietruszki. Po odśpiewaniu „Pod Twą obronę” zebranie zagal drh. prezes T. Mileczarski witając serdecznie nowego Patrona. W przemówieniu swoim zaznaczył, że młodzież zrzeszona w „Spójni” pragnie pod kierownictwem swego czcigodnego opiekuna wyrobić się na dzielnych obywateli Ojczyzny i dobrych synów Kościoła. W odpowiedzi Ks. Patron podziękował za serdeczne powitanie i zaznaczył, że dołoży wszelkich starań, aby zrzeszoną młodzież wznieść na szczyty ideałów katolickiego i polskiego młodeństwa. Po zebraniu młodzież w serdecznej pogawędce spędziła czas do późnego wieczora. Zebranie zakończono

Kryminalna literatura popchnęła ich do zbrodni.

Młodociągnięci zbrodniarze przed sądem.

Dwudziestoletni Piotr Waśkowski mieszkał w Wieluniu przy matce. Uczył się źle, ale jego dotychczasowe spokojne zachowanie nastrojało dlań pedagogów przychylnie.

A jednak.. W duszy jego wrzał bunt, który wybuchnął nagle, niepohamowanie.

Waśkowski w ostatnim czasie pożerał wprost romanse kryminalne. Pragnął mordu. Będąc czuł się w swoim żywiole, gdy

zabije człowieka —

zwierzał się swemu przyjacielowi Gortalowi. — Unurzałbym się w krwi po uszy i jeszcze zdobyłbym pieniądze, a potem

choć kula w łeb.

Pierwszą ofiarą zwyrodnienia młodocianego sadyści padł profesor Ludwik Jawor który u Waśkowskich mieszkał jako sublokator i na tem tle poróżnił się z nimi. Piotr postanowił go zabić. Pożyczony rewolwer od kolegi Rocha Kałużnego z innym kolegą, Edwardem Purgaczem zaczął się pod oknem prof. Jawora i

strzelił do niego,

raniąc go w szyję. Ciężko rannego odwieziono do szpitala.

Kilka dni potem Waśkowski zadecydował, że Roch Kałużny za wiele wie o strzale do profesora Jawora. Dlatego

należy go zgładzić.

Umówili się w trójkę do kina „Miraż”. W drodze Waśkowski wyjął rewolwer i

strzelił z tyłu

do Kałużnego. Ten krzyknął straszliwie i począł uciekać. Padł drugi strzał. Kałużny, ugodzony w plecy, przewrócił się. Waśkowski wetknął Purgaczowi broń w rękę ze słowami:

— Masz, wal z niego!

Purgacz doskoczył do leżącego i strzelił mu prosto w twarz. Kałużny zmarł natychmiast. Policjant, który podjął pościg za uciekającymi zbrodniarzami, ujął ich przy pomocy przechodniów.

Obu młodocianych zbrodniarzy stawiono przed sąd. Wyrokiem sądu okręgowego skazani zostali na **10 lat ciężkiego więzienia.** Sąd apelacyjny, uwzględniając to, że Waśkowski obarczony jest dziedzicznie jako syn nieuleczalnie chorego ojca, zmniejszył karę: Purgaczowi do 4, Waśkowskiemu do 6 lat ciężkiego więzienia.

Pociąg zmiądzzył całą rodzinę.

Mieszkaniec Aleksandrowa, Jan Wyjota, otrzymał pracę w pobliżu Kuluszek. Wobec tego załadował on na wóz cały swój dobytek i wraz z rodziną, złożoną z żony i 4 małoletnich dzieci, ruszył w drogę. Zmęczeni długą jazdą zasnęli.

Tymczasem wóz, zaprzężony w jedno konia dotarł do przejazdu kolejowego. Koń stanął na torze.

W tej chwili od strony Łodzi nadjechał pociąg. Wóz został rozbity. Wyjota z rodziną wprost zmiądzony.

Cała osada w zgłiszczach.

W osadzie Pajęczno w stodole jednego z gospodarzy wybuchł pożar, który wskutek silnego wiatru przerzucił się niezwłocznie na sąsiednie domy mieszkalne. Po chwili cała osada przedstawiała jedno morze ognia.

Mimo akcji ratunkowej, prowadzonej przez okoliczne strażę, spłonęło ogółem

55 domów i stodół, napełnionych zbożem.

W czasie akcji ratowniczej 4 strażaków zostało ciężko poparzonych. Straty wynoszą około pół miliona złotych. Przyczyną pożaru na razie nie stwierdzono.

hymnem „Hej do apelu”. Aby uprosić sobie i zrzeszonej młodzieży błogosławieństwo Boże w pracy wychowawczej. Ks. Patron Stefan Pietruszka odprawił w niedzielę o godz. 9 rano w kościele św. Jana uroczyste nabożeństwo z okolicznościowym przemówieniem. Na nabożeństwie była obecna młodzież ze Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Męskiej „Spójnia” i ze Stow. Młodz. Polskiej Żeńskiej im. Królowej Jadwigi.

Podczas Mszy św. chór „Spójni” pod batutą p. prof. Sypniewskiego odśpiewał kilka pieśni religijnych. Tegóż dnia o godz. 4 popoł. witało nowego Patrona Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Żeńskiej im. Królowej Jadwigi.

W dniu 19. bm. odbyło się w sali Tow. Krajoznawczego walne zebranie Związku Oficerów Rezerwy Koła Włocławskiego. Nowy zarząd wybrano w następującym składzie: prezesem po raz trzeci wybrano p. Bohdana Kowalewskiego, wiceprezesem p. Stanisława Krzewskiego, sekretarzem p. Kazimierza Wąsowicza, skarbnikiem p. Czesława Gadkowskiego; i ponadto do zarządu wszedł p. Aleksander Niklewicz i jako zastępcy p. Kazimierz Cybulski i p. Michał Domanus. Wśród licznych wniosków zmiierzających w dzisiejszej tak aktualnej chwili do podniesienia znaczenia Związku Oficerów Rezerwy wśród społeczeństwa w łączności z jego zamierzonymi pracami w ścisłym kontakcie tak ze społeczeństwem jak z armją czynną a w związku z ogólnymi ideałami Obroncy Ojczyzny, wyróżniły się konkretne wnioski p. plk. Misiąga i kolegi Miklewicza, w sprawie nawiązania ścisłej współpracy z armją przez branżę udziału Oficerów rez. w pracach wojskowych oficerów tut. garnizonu.

W dniu 26. bm. odbyło się posiedzenie miejscowego Zarządu Obwodowego

Funduszu Bezrobocia pod przewodnictwem p. L. Mostowskiego, z udziałem przedstawicieli pracodawców, robotników i reprezentantów samorządu miejskiego i powiatowego. Uchwalono na wniosek przewodniczącego zwrócić się do centralnych władz Funduszu Bezrobocia o uchylenie przepisów zawartych w ust. 3 art. 5 Ustawy Zabezpieceniowej na wypadek bezrobocia w stosunku do bezrobotnych sezonowych, zamieszkałych na terenie miast: Włocławka, Kutna i Plocka.

Zarząd Obwodowy rozpatrzył odwołanie bezrobotnych do Obwodowej Komisji Odwoławczej z powodu nieprzyznania im zasiłków, którzy to bezrobotni zapóźno zgłosili swe prawa do tych zasiłków. Zatwierdzono plan jeneralnej kontroli bezrobotnych, pobierających zasiłki na całym terenie działalności zarządu obwodowego Funduszu Bezrobocia. Przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie z działalności obwodowego biura F. B. i z przeprowadzonej kontroli instytucji zastępczych F. B. w miesiącu wrześniu rb. Zatwierdzono preliminarz budżetowy na miesiąc listopad rb. który przewiduje we wpływach 37830 zł., w wydatkach zł. 35188.

Dnia 25. bm. przeżywszy lat 78, zmarł s. p. Zygmunt Niemirycz, b. obywatel ziemski. Pogrzeb odbył się dnia 28. u. m.

Dnia 26. ub. m. zmarł we Włocławku s. p. Dominik Biernacki, obywatel i przemysłowiec, przeżywszy lat 58.

S. p. Dominik Biernacki był właścicielem największej i najstarszej w Polsce fabryki organów kościelnych, założonej w Dobrzyniu n. Wisłą, a przeniesionej później do Włocławka. Zgon s. p. Dominika Biernackiego budził szczery żal w sercach tych wszystkich, którzy go znali.

Z. B.

Nie urodziłeś się bogaczem!

Czy dlatego zrezygnować masz z wszelkich przywilejów, z jakich korzystają osoby inne?

Dążyć do bogactwa ma prawo każdy człowiek, a więc w tej liczbie i Ty. Różne drogi wiedzą do zdobycia tortury. Jedyną niezawodną i wypróbowaną to loteria.

LOS

do I. klasy 18. Polskiej Państw. Loterii Klas., nabyty w najsześciu kolekturze

Śląskiego Domu Handlowego

w Katowicach, Św. Jana 11

Konto P. K. O. Nr. 300649

nigdy nie zawiedzie, bowiem w naszej kolekturze nikt przegrać nie może.

Główna wygrana zł. 750.000 oraz wygrane po zł. 400.000, zł. 350.000, zł. 250.000, zł. 200.000 itd. **Ogólna suma wygranych zł. 26.760.700.**

Cena losu niezmienną: 1/1 losu zł. 40, 1/2 losu zł. 20, 1/4 losu zł. 10, **Clagnięcie** do I. klasy 18. Polskiej Państw. Loterii Klasowej odbędzie się już dnia 15 i 16 listopada 1928 r. Zamówienia listownie załatwia się jedynie i odwrotnie.

Wyciąć!

(29232)

Pamiętaj! **Śląski Dom Handlowy Katowice, Jana 11. D. B.** Wyciąć!!!

Wyciąć!

Załącz do zamówienia nin. wycinek otrzymania najsześciu los

Z KRAJU.

Legjon Śląski.

W Warszawie powstało obecnie stowarzyszenie powstańców śląskich — „Legjon Śląski”. Organizacja ta skupia liczne rzesze uczestników walk powstańczych o polskość Śląska, rozrzuconych na ziemiach całej Polski. — Stowarzyszenie ma w pracy swojej współdziałać ze Związkiem Powstańców Śląskich w Katowicach, zrzeszającym około 40 000 powstańców w województwie śląskim i na terenie sąsiednim.

Wybory do rad miejskich w Sosnowcu i Dąbrowie.

Dotychczas zgłoszono w Sosnowcu 7 list: BBWR, PPS, NPR, Bund, Poalej-Sjon, **Ch. D.**, bezpartyjny komitet gospodarczy. W Dąbrowie list 8: BBWR, PPS, NPR, Bund, Poalej-Sjon, **Ch. D.**, komuniści i blok gospodarczo-mieszkański.

Koniec strajku w kopalniach jaworznickich.

Zlikwidowany został już strajk w kopalniach gwarectwa jaworznickiego. Maszyniści wyciągowi otrzymali 100% dodatku za pracę, ponad 48 godzin tygodniowo oraz nadpłaty za rok wstecz. Do komisji rad robotniczych wybrano tymczasowo nowych delegatów aż do czasu przeprowadzenia właściwych wyborów. Dyrekcja kopalń zgodziła się na opłacenie dniówki za dzień strajku.

Wynik wyborów do kolejowej Kasy Chorych w Katowicach.

W wyniku wyborów do katowickiej kolejowej kasy chorych na 25 mandatów uzyskało 19 ZPP, 4 socjaliści, 2 ista rządu.

Dom strażacki w stolicy.

Na posiedzeniu rady naczelnej głównego związku straży pożarnych, postanowiono 10-letnie niepodległości uczcić trwałym pomnikiem, wybudowaniem w Warszawie domu strażackiego i założeniem instruktorskiej szkoły pożarniczej. Plac pod budowę przyznany został radzie na Żoliborzu. Opodatkowane już zostały wszystkie strażnice pożarne oraz ich związki powiatowe i wojewódzkie.

Nowa Rada Miejska w Szydłowcu.

W Szydłowcu odbyły się ub. niedzielni wybory do rady miejskiej. Polacy wystawili jedną listę, żydzi — dwie. Polacy zdobyli 11 mandatów, żydzi 13 (Bund 2 i Zj. żyd. 11). Jest życzeniem powszechnym, by rządy w mieście objął komisarz rządowy.

Energiczny prezydent Lublina.

W ostatnich dniach stwierdzono w biurze elektrowni miejskiej w Lublinie brak sumy 22 000 zł. Prezydent Lublina zarządził bezzwłocznie dochodzenie dyscyplinarne przeciw winnym przetrzymywania tak wielkiej sumy w biurze, a nie w kasie miejskiej. Przytem prowadzi się dochodzenia policyjne.

ZMARLI.

S. p. Dr. Józef Fandrey, rodem z Straszewa w Sztumskim, zmarł w 81 roku życia w Los Angeles w Kalifornji.

GŁÓWNA WYGRANA

Losy I. Klasy Loterii Państwowej są do nabycia w najszczęśliwszym kantorze „NADZIEJA” Lwów, Sykstuska 6

ćwiartka
zł. 10.-

ceny

połówka
zł. 20.-

losów

cały los
zł. 40.-

Ciągnięcie 1-ej klasy już 15 i 16 bm.!

W tem miejscu wyciąć i wypełnione przysłać nam w liście.

KARTA ZAMÓWIENIA D. B.

Do „Nadzieji”, Lwów, Sykstuska 6.

Niniejszem zamawiam do I. klasy Państw. Loterii Klasowej

..... losów całych po zł 40.-

..... losów poówek po zł 20.-

..... losów ćwiartek po zł 10.-

Należytość zł ..... uiszczę po otrzymaniu losów blankietem P. K. O. przez Firmę do losów dołączonym.

Imię i nazwisko .....

Dokładny adres .....

Z WIELKOPOLSKI I POMORZA.

DĄBROWA MAŁA pow. Bydgoszcz. (Napad na szkołę.) Dnia 4 bm., w czasie, gdy polskie dzieci szkolne zebrały się na nabożeństwo różańcowe, w zaimprovizowanej przy szkole kaplicy, do szkoły wpadł jakiś osobnik, który rzucił się na dzieci i jedno z dzieci pobił aż do utraty przytomności. Następnie wpadł do pokoju nauczyciela Koszyckiego i powyrzucał oknem znajdujące się tam jabłka. Ma to być podobno zemsta Niemców, którzy palą złością do p. Koszyckiego, jak również do nauczyciela w sąsiedniej wsi Chrosna, p. Bejny, Niemca.

Szubin.

Zebrańce prezesów i delegatów Kółek Rolniczych W środę, dnia 14. bm. o godz. 12 w poł. odbędzie się w lokalu p. Fierfasowej zebrańce prezesów i delegatów Kółek Rolniczych powiatu szubińskiego, celem wyboru prezesa Rady Oddz. Pow. K. R. na powiat Szubin. Na porządku obrad ważne sprawy, wobec czego przybycie wszystkich prezesów i delegatów Rady Oddziału W. T. K. R. uważa za obowiązkowy.

Z wieczorku Tow. śpiewu „Halka”. Urządzony w ub. sobotę wieczorek Tow. śpiewu „Halka” w salach Hotelu Centralnego udał się nadzwyczaj dobrze. Zabawa przeplatana śpiewem, tańcami i różnymi niespodziankami nadzwyczaj podobała się gościom. Do uświetnienia w pierwszym rzędzie przyczynił się śpiew przez twarzystwo odśpiewany pod batutą dyrygenta p. Józefa Perla. W dalszym ciągu lawiono się doskonale przy doborowym zespole jazzbandu 16 pułku ułanów z Bydgoszczy. Szczególne uznanie należy się zarządowi i dyrygentowi p. J. Perlowi, który nie szczędząc czasu i sił, podtrzymuje w całej pełni ideę tego towarzystwa.

Zebrańce Ochotniczej Straży Pożarnej. W ub. niedzielę odbyło się w lokalu Hotelu Centralnego nadzwyczajne zebrańce Ochotniczej Straży Pożarnej, które zajął insp. powiatowy i naczelnik p. burmistrz Grus. Na wstępie omawiano sprawę ćwiczeń i uczęszczanie na nie. Ubolewano nad niepunktualnością członków, apelowano, by w przyszłości spóźnienia nie miały

miejsca pod rygor. kar porządkowych. Zwrócono uwagę gospodarzowi straży, iż nie utrzymuje narzędzi strażniczych i ratowniczych w należytym porządku. Omawiano nast. sprawę wzięcia udziału w uroczystościach, obchodach i zjazdach. Zaznaczyć wypada, iż założycielem miejscowej straży oraz oddziałów w powiecie jest p. burmistrz Grus. Wielką zasługą jego jest zorganizowanie miejsc. Ochotniczej Straży dla której poświęca wiele czasu poza służbowego i funduszy. Aczkolwiek kuponie przed rokiem umundurowanie służbowe, naczelnik nosi się z zamiarem, zakupienia i drugiego garnituru t. j. wyjściowego dla członków. Z początkiem wiosny 1929 r. rozpocznie się budowa wielkiej strażnicy 20 mtr. długiej i 8 mtr. szer. z wieżą ćwiczeń w której zamieszkiwać będzie stół wartownik. Starania naczelnika, by gmach ten już w bież. roku budować, mimo że i fundusz był już uchwalony, nie doszły do skutku, ze względu na spóźnioną porę. W dalszym ciągu zebrańca przyjęto na nowych członków do organizacji pp. Krużyńskiego Jana, Musiała Kazimierza, Różewicza Władysława i Bonia Kazimierza. Dalszych 3 kandydatów nie przyjęto ze względu na młody wiek. Po wolnych wnioskach, w których nikt głosu nie zabierał, naczelnik solwuje zebrańce hasłem „Czołem”.

Dusocin — Zarośle.

Z życia Powstańców i Wojaków. Dnia 4. bm. odbyło się zebrańce plenarne Tow. Powst. i Wojaków Dusocin—Zarośle w Zaroślu. Na wstępie odbyła się lekcja celowania, którą przeprowadził kom. Żarna. Omawiano nast. sprawę obchodu uroczystości dziesięciolecia niepodległości. Wreszcie prezes wygłosił referat „Spoczęcie wydobycia ropy naftowej”. Komentant przedstawił zebrany zadanie P. W. w dobrej obecnej. W imieniu Tow. dziękował prezes komendantowi Żarnie (komisarzowi Straży Granicznej), który zajmuje się szkoleniem wojskowym towarzystwa. Straż Graniczna bierze czynny udział w pracy P. W. Tow w dniu 11 listopada br. sędzić będzie dęby pamiątkowe w Dusocinie i Zaroślu, pod których cieniem zgromadzić się będą potomkowie obecnych Wojaków w 100-nią rocznicę Niepodległości Polski i gwarzyć o minionych czasach.

Wapno.

Ku uczczeniu 10-lecia niepodległości urządził się w dniu 11. bm., w niedzielę, staraniem zrzeszonych towarzystw i szkół parafii Srebrnogórskiej uroczysty obchód z nast. programem: o godz. 8,45 zbiórka towarzystw, szkół i P. T. Publiczności Wapna, Podolina itp. przy biurach kopalni soli. O godz. 9 wymarsz do kościoła w Srebrnejgórze i spotkanie się przy szkole z tamt. towarzystwami i działwą szkolną. O godzinie 10 uroczyste nabożeństwo, z okolicznościowym kazaniem. Po nabożeństwie „Poranek” w salce parafjalnej. Na upamiętnienie podniosłej chwili projekt budowy pomnika na grobach poległych powstańców. O godz. 15 cwi-

czenia sokole na placu kolonii w Wapnie (za wody) z udziałem miejscowej orkiestry. O godz. 17-tej wieczornica w sali teatralnej w Wapnie. Program: śpiewy i deklamacje, referat, koncert miejscowej orkiestry. Odegranie sztuczki „Zagłoba swatem” Henryka Sienkiewicza. Na zakończenie żywy obraz, ogólny śpiew i zabawa taneczna. Wstęp na salę dobrowolne datki na budowę pomnika na grobach poległych powstańców.

Z Inowrocławia.

Wystawa książek religijnych i dzieł sztuki.

Łącznie z „Dniem Katolickim” odbyła się w dniach od 28 do 31 ub. m. w Inowrocławiu w hotelu Basta wystawa książek religijnych i dzieł sztuki kościelnej.

Wystawa wypadła bardzo dobrze. Księgarnia p. Knašta wystawiła wielką ilość książek treści religijnej i teologicznej. Zwiedzający miał możliwość zapoznać się z historią kościoła, apologetyką, mistyką, ascezą, nowymi żywotami świętych, akcją społeczną itd.

Pan Męclewski wystawił obrazy nowoczesne. Bardzo bogato reprezentowany był dział związków towarzystw katolickich. Najpiękniej przedstawiał się pokój z dziełami sztuki kościelnej, chociaż nie był celem wystawy, tylko dodatkiem, dzięki pomocy dyr. Lewandowskiej, ks. ks. prefektów, prof. Dzikiewicza i p. Czapl. Były tam różne monety kościelne i medale, obrazy: rodzina św., zaparcie się św. Piotra, Jordan i in., piękny ornat z pasa Słuckiego darowizny pp. Mańczaków. Z nowszych rzeźb p. Nowickiej (piękna rama do obrazu i klęcznik), p. Zeglarskiego Chrystus na krzyżu i płaskorzeźby, różne artystyczne krzyże, krzyż żelazny grecki, stare księgi metryczne, różne wydania Pisma św. itd.

Była to pierwsza wystawa tego rodzaju w Inowrocławiu. To też społeczeństwo zyczliwie ją przyjęło. Na otwarciu wystawy przez ks. dziekana Kubskiego była obecna prawie cała

inteligencja. W ciągu niedzieli zwiędziło wystawę około 3000 ludzi, a codziennie przychodziły szkoły miejscowe na wystawę i goście z okolicy.

Dobrą stroną wystawy było i to, że urozmaicona była wykładami. W niedzielę wygłosił na uroczystej akademii dr. Gutowski wykład na temat rodziny chrześcijańskiej, przodkując szereg uchwał, które jednogłośnie zostały przyjęte. W poniedziałek dał ks. prob. Jaśkowski pogląd na obecną literaturę religijną, co się przyczyniło do wielkiego zainteresowania się tym dziełem. We wtorek wygłosił ks. prob. Skonieczny z Bydgoszczy wykład na temat Sztuka w służbie kościoła.

Zamknięcia wystawy dokonał w środę o godzinie 6 ks. prob. Jaśkowski, dziękując wszystkim za zyczliwą pomoc. Szczególne podziękowanie należy się zarządowi Ligi Kat. tj. p. Mazurowi, p. Juengstowi, p. Mrówczyńskiemu i komitetowi wykonawczemu, p. p. dyr. Lewandowskiej, p. prof. Dzikiewicza, p. Czapl, ks. ks. prefektom i szanownym wystawcom za urządzenie wystawy.

Wystawa urządzona osiągnęła w zupełności swój cel, mianowicie: wykazała, że społeczeństwo odczuwa potrzebę książki religijnej; publiczność zapoznała się z nowszą literaturą religijną; z okazji wystawy zakupiono już większą ilość książek; w sklepie p. Knašta będzie odtąd stały dział książek religijno-teologicznych.

Wiadomości z Gniezna.

Teatr Nowy z Poznania bawił w ub. niedzielę w Gnieźnie, wystawiając na scenie hotelu Europejskiego komedję 3-aktową pt. „Cnotliwy Don Ks”. Publiczność nasza, zapelniająca dość szczerze salę, bawiła się znakomicie.

Teatr Miejski z Bydgoszczy przyjeżdża w piątek na jeden gościnny występ z melodyjną operetką Brammera i Grünsala pt. „Róża Stambułu”. Początek przedstawienia o godz. 8 wieczorem. Przedprzedaż biletów w cenie 1—6 złotych w księgarni J. B. Lange.

Klub Sport. Venus z Gniezna bawił w ub. niedzielę w Obornikach, gdzie w walce o wejście do klasy B. uległ tamt. Sparcie w stosunku 2:1.

Zebrańce nadzwyczajne Tow. Jedwabniczego odbyło się w ub. niedzielę. Po sprawozdaniu z działalności Tow. przez p. prof. Żmijewskiego przystąpiono do najważniejszego punktu obrad, uzupełnienia składu zarządu. Prezesem został p. prez. Kasprzewicz, wiceprezes p. prof. Żmijewski, sekr. p. Kamiński, skarbnikiem p. Sojkowa.

Młodociany przestępca przed sądem. Przed I. Izłą Karną tut. Sądu Okręgowego stanął w ub. tygodniu 15-letni Rudolf Gast, zamieszkały przy ul. Dąbrówki i 17-letni Ryszard Tokarzewski, zamieszkały przy ul. Mieczysława. Pierwszy z nich, Gast, mimo młodego wieku, jest już znanym „ptaszkiem”, i nieraz już miał do czynienia z policją. Dokonał w dniu 2 marca br. napadu bandyckiego, ze sztyletem w rękę, na ucznia gimnazjalnego, 12-letniego Edwarda Kowalczyka z Arkuszewa, stanął wspólnie z Tokarzewskim, swym współnikiem w napadzie przed sądem, oskarżony o rozbój. Sąd po naradzie skazał go na rok więzienia, Tokarzewskiemu zaś udzielił nagany. Jako szczegół charakterystyczny należy podać, że przy napadzie ograbiono Kowalczyka z sumy aż... 7 groszy.

Repertuar kin. Apollo: „Córka szatana”, dramat w 9 aktach. Luna: „Tunel przestępców” dramat sensacyjny.

Kurs przygotowawczy do egzaminu mistrzowskiego rozpoczął się w ub. sobotę w szkole handlowo-przemysłowej; nauka odbywa się co sobotę od godz. 15—18. Dalsze wpisy przyjmuje dyrekcja szkoły.

Napad bandytów na mieszkanie młynarza. W nocy z dnia 2 na 3 bm. wtargnęło przez okno 3 niezamaskowanych bandytów do mieszkania młynarza Walecanta Liberrowskiego z Kędzierzyna, pow. Gniezno i steroryzowali mieszkańców rewolwerami, zażądali wydania pieniędzy. Gdy gospodarz im odpowiedział, że pieniędzy w domu nie posiada, przeskakali dokładnie całe mieszkanie i w rezultacie zagrabili 10 zł, 2 złote pierścionki, srebrny naszyjnik i czarne, męskie trzewiki. Następnie związali gospodarza, jego żonę i córkę i zagrozili im zemstą, na wypadek, gdyby mieli zawiadomić

o napadzie policję, oddalili się w niewiadomym kierunku.

Fatalny upadek z roweru. W ub. tygodniu spadł pracownik kolejowy Jan Popielski z Noskowa, pow. Września, jadąc rowerem do pracy, we Wrześni, z niego tak niefortunnie, że złamał sobie kręgosłup. Nieszczęśliwego odwieziono natychmiast do lecznicy kolejowej w Pcznaniu.

Sirzelno.

10-lecie niepodległości obchodzone będzie uroczysto. Lokalny komitet uroczystości pod kierownictwem burmistrza Radomskiego zabiega, aby uroczystość wypadła najokazalej. Dnia 10. bm. wiecz. odbędzie się capstrzyk, 11. bm. zaś uroczysta msza św., pochód, złożenie wieńca na grobie poległych, bieg nokoło miasta, wieczorem w sali p. Piątkowskiego wieczornica i zabawa ludowa.

Z Rady Miejskiej. Odbyło się tu pod przewodnictwem dr. Truszczyńskiego, posiedzenie Rady Miejskiej. Na zebraniu upoważniono Magistrat do sprzedaży w drodze przetargu gruntu b. Szymańców według parcel ułatonych przez Komisję Ubogich. Utworzono gminną komisję Opieki Społecznej w skład której weszli pp.: Kaźmierczak Tomasz, Wyborski Andrzej, Kcwański Wojciech i Pawlikowski Andrzej. Równocześnie utworzono w mieście 2 okręgi społeczne. Do 1 okręgu weszli pp. Kaźmierczak T. i Pawlikowski A., do 2 okręgu pp. Wyborski A. i Kowalski W. Przewodniczącym dla obu okręgów wybrano p. Morawietza, członka Magistratu. Większością głosów wybrano jako członka Magistratu p. Tomasza Huberta, w miejsce p. Romana Drzewieckiego. P. Hubert wybór przyjął.

Z kroniki żałobnej. Zmarli: śp. Jadwiga Dembno-Krzyżanowska w wieku lat 71, siostra emeryt. naczelnika Sądu Powiatowego i adwokata p. Leopolda Krzyżanowskiego, śp. Chudziński Józef, członek straży pożarnej w Strzelnie w wieku 45 lat.

Dzień Katolicki. W niedzielę, z okazji „Święta Chrystusa Króla” przeszedł przez ulice miasta manifestacyjny pochód. Z przed stopni kościoła parafjalnego, przemówił prezes Ligi Kat. p. Leopold Krzyżanowski. Wieczorem w sali p. Piątkowskiego odbyła się wieczornica Ligi Katolickiej. Zagaił prezes p. Krzyżanowski; deklamacje wygłosił p. Wiesław Strzelecki; śpiewał chór szkoły powszechnej. Referat na temat „Apostolstwa wieckiego” wygłosił p. Dałkowski. Referenta nagrodzono oklaskami. Na zakończenie odśpiewano „My chcemy Boga”. Wstęp był za dobrowolnymi datkami. Publiczność zapelniała obszerną salę p. Piątkowskiego po brzegi.

MAKOWARSK. Program obchodu 10-lecia niepodległości. Dn. 11 bm. o godz. 10 przed poł. zbiórka towarzystw ze sztandarami, transparentami itd. przed szkołą katolicką; odmarsz z muzyką do kościoła na uroczyste nabożeństwo; po nabożeństwie pochód przez wioskę (ewtl. defilada) i uroczysta akademja w sali p. Słowińskiego. Wieczorem o godz. 7,30 przedstawienie amatorskie p. t. „Gdy zabrzmią trąby Chrobrego“ w 3 aktach, Stefani Tuchołkowej, poprzedzony deklamacjami i śpiewem chóru mieszanego. Następnie zabawa taneczna. Komitet parafjalny prosi o gremjalny współdziałanie w powyższej uroczystości.

Oborniki.

Obchód 10-lecia niepodległości. Komitet ku uczczeniu 10-lecia niepodległości ustalił nast. program: W sobotę, dnia 10. bm. wiecz. o godzinie 6 capstrzyk po mieście z pochodniami i złożenie wieńca na grobie poległych Bohaterów. W niedzielę, dnia 11. bm. o godz. 7 rano pobudka, o godz. 9,30 zbiórka na boisku P. W., o godz. 10 wymarsz na uroczystą mszę św., o godz. 10,30 msza polowa na Rynku i kazanie. Po mszy św. defilada, przemówienie i rozwiązanie pochodu. O godz. 2 zabawa ludowa dla dzieci i młodzieży szkolnej w Strzelnicy. Wieczorem o godz. 7 w sali Strzelnicy wieczornica uroczysta połączona z przedstawieniem amatorskim pt. „Powstanie listopadowe“, z żywymi obrazami i zabawa taneczna. Równocześnie odbywać się będzie zbiórka na zakup radu przeznaczonych dla Instytutu Radowego przy Uniwersytecie Poznańskim.

Koncert „Moniuszko“. W ub. niedzielę o godz. 8 wiecz. w sali Strzelnicy odbył się koncert miejsc. Stow. Muzycznego „Moniuszko“ pod dyrykcją dyrygenta p. Antoniego Fraszczyńskiego. Wykonane zostały m. in. utwory Nowowiejskiego, Niewiadomskiego, Rajczaka, Kalmiana, Waldteuffla i innych. Koncertem nie szczędzono oklasków. Po koncercie odbyła się zabawa taneczna, bawiono się do godz. 4 rana.

Ostrów.

Proces. Klimka i tow. Ponownie toczyła się tu rozprawa przeciwko Klimkowi i towarzyszom o głośne swego czasu nadużycia w ostrowskiej Powiatowej Kasie Oszczędności.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 9. bm. włącznie apteka pod „Lwem“, Rynek Nowomiejski.

Z Teatru Pomorskiego w Toruniu.

Z okazji zaduszek, wystawiono na scenie toruńskiej „Dziady“ A. Mickiewicza w oryginalnej i pięknej oprawie i stylizacji.

Dyrekcja, reżyser p. Wasilewski i artysta-dekorator p. Makojnik, odnieśli na premierze tryumf nielada, głównie dzięki głęboko ujętej stylizacji i wspaniałym efektom świetlnym, przy użyciu nowych reflektorów, umieszczonych na widowni. Godne uznania były dekoracje cmentarza i kaplicy cerkiewnej, podkreślając słuszną symbolikę wschodnich obrzędów, których, pierwiastki sięgają zamierzającej wiedzy magów chaldejskich — obramowanie sceny cennymi kotarami, surowe linje kolumn i wizyjna perspektywa cmentarza bardzo szczęśliwie wyrażały koncepcję reżysera. Również właściwy charakter posiadała inscenizacja celi i domu parocha, szczytem zaś kunsztu p. Makojnika były wnętrza pałacu senatorskiego, gdzie wschodnio-tło tworzyły ostrokatne figury i dobór kolorów na ścianie gabinetu. Śpiewy obrzędowe wypadły udanie, podobnie jak wszystkie sceny zbiorowe pod względem technicznym nader starannie opracowane — doskonale były efekty głosowe (drobne usterki zauważone na premierze dadzą się usunąć), świetnie zastosowano pioryuny, deszcz i wicher, ponadto zwrócić należy uwagę na pomysły reżyserski zastąpienia postaci szatana przez blask płomienisty, wychodzący z ciała Konrada oraz zreczenie wykonany efekt głowy ognistej na furcie cmentarnej (szatan p. Zbucki).

Wykonanie ról pomniejszych na ogół zasługują na uznanie, przyczem wyróżnić należy wśród licznych grona pp.: Zbuckiego (proboszcz) Jejdedo (starzec i kapral), Lenczewskiego (doktor), Makarczykównę (anioł), Hajdamowicz (Maryla), Jaworskiego (Pelikan), Plucińskiego (wieniec) i Porebską (duszyca). Natomiast obsada najważniejszej roli częściowo chybiona, a mianowicie p. Dobrowolski, o ile z Gustawem dał sobie niezłe radę, z Konrada nie potrafił uczynić mocarza, a przy improwizacji nie wyszedł poza poprawną deklamację, nie wstrząsnął publicznością, zawodząc całkowicie w scenie wypędzania szatana, gdzie budził raczej uśmiech politowania, jak grozę i współczucie. Lepiej wypadła postać guślarza, chociaż siwe włosy nie godziły się z postawą i głosem p. Sawickiego który miał gesty władcze i siłę wyrazu, w kaplicy wywoływał duchy jak magik doświadczony, tylko cokolwiek więcej namaszczenia i kapłańskiej powagi należałoby dać guślarzowi. Sumiennie wywiązał się z zadania p. Rygier, stwarzając szlachetną postać zakonnika, — prorocstwo i modlitwa wcieli Konrada miały tak wiele siły i szczerości, iż naprawdę wzru-

szli musieli i porwać publiczność. Również głęboko i trafnie ujął p. Wasilewski rolę senatora, podkreślając nader dobitnie cechy charakteru Nowosilcowa — brutalnego siepacza carskiego i podłego człowieka, a jednocześnie gładkiego dworaka i sprytnego polityka.

Mimo wspomnianych usterek w obsadzie ról, widowisko musi być poczytane za poważną, zasługującą na publiczność i zespołu naszego Teatru, co publiczność winna ocenić należycie.

Z Teatru Pomorskiego. W czwartek, dnia 8 listopada br. po cenach znacznie niższych popularne przedstawienie „Dziadów“ Adama Mickiewicza.

W piątek, dnia 9 listopada teatr nieczynny. W sobotę, premiera wstrząsającego dramatu historycznego niedawno zmarłej autorki, piszącej pod pseudonimem Mörs z Poradowa — pt. „Obrona Częstochowy“ czyli „Przeor Paulinów“. Dramat ten, który dyrekcja Teatru wystawia w związku z obchodem 10-lecia Niepodległości Państwa Polskiego, powtórzony będzie w niedzielę, dnia 11. bm. jako uroczyste przedstawienie, dopełniające programu obchodu radosnej rocznicy.

Walne zebranie Związku Niższych Funkcjonariuszy oddział w Toruniu, odbędzie się dnia 8. bm. o godz. 6 wiecz. w lokalu „Eldorado“, Szosa Chełmińska.

Wyniki konkursu bilardowego. Konkurs bilardowy o mistrzostwo Torunia i nagrody, który się odbywał w kawiarni „Pomorzanka“, został dnia 6. bm. zakończony. W wyniku rozgrywek pomiędzy 14 graczami, największą ilość punktów osiągnął p. Frenkel Feliks, uzyskując tytuł mistrza i I. nagrodę. Drugie miejsce zajął rejent z Nieszawy, trzecie p. Baranowski i czwarte p. Ciszewski. Rozdanie nagród poprzedziło przemówienie p. prokuratora Lindego, który zarazem dał krótki zarys historii sportu bilardowego. Nagrody wręczał gospodarz p. Gracjan Dąbrowski.

Z Urzędu Stanu Cywilnego. W czasie od 28 października do 3. bm. urodziło się 8 chłopców, 18 dziewcząt, w tem 3 nieślubne, 1 niezwywe, razem 26 dzieci. Zmarło 11 mężczyzn, 3 kobiety, 6 dzieci, razem 20 osób. Ślubów zawarto siedem.

Kino „Pan“ demonstruje wiedeński film pt. „Król ułanów“ czyli miłości dragońskie. Do tego nadprogram.

„Światowid“ daje salonowo-erotyczny dramat pt. „Ciernie miłości“. W roli głównej Imagena Robertshon. Ponadto nadprogram.

„Palace“. Ulubienica publiczności czarująca Bebe Daniel w najnowszej kreacji „Córka Szekspira“. Do tego komedia.

„Kino Żołnierskie“. Nowy Scherlok Holmes z Józkiem Cooganem w roli głównej. Nadprogram komedia.

Z Grudziądza.

Warmjacy i Mazurzy biorą udział w pochodzie z okazji dziesięciolecia wolnej Ojczyzny.

Członkowie zrzeszenia Warmjaków i Mazurów, jak i również wszyscy inni pochodzący z Warmji, Powiśla i Mazur, wszyscy działacze plebiscytowi z Grudziądza i okolicy, oraz sympatycy idei wyzwolenia polskich terenów Prus Wschodnich winni stawić się w niedzielę, dnia 11. bm. o godz. 10,30 przed południem na Rynku Głównym w Grudziądzu, aby w osobnej grupie przylączyć się do uroczystego pochodu.

Po ukończeniu pochodu, mniej więcej około godz. 12,30 w południe odbędzie się w Gospodzie Abstynentów (dawniej Międoziński), przy zbiegu ul. Radzyńskiej i Staszycy uroczyste zebranie, na które proszeni są wszyscy członkowie

i sympatycy Zrzeszenia. **Przemówienie o rocznicy dziesięciolecia wolnej Polski,** wygłosi b. redaktor „Gazety Olsztyńskiej“ na Warmji p. Ludwik Lydko

RODACY! Niechaj w tym uroczystym dniu nie brakuje nikogo z nas w pochodzie! Stanowić musimy grupę najliczniejszą ze wszystkich, aby raz jeszcze zadokumentować, że sprawa Warmji, Powiśla i Mazur jest drogą naszymu sercu, jak również przypomnieć społeczeństwu obowiązek opieki nad braćmi naszymi, pozostającymi dotąd jeszcze w niewoli pruskiej. A więc wszyscy, jak jeden mąż, w niedzielę, dnia 11. bm. stawmy się pod sztandar Zrzeszenia Rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej.

Odezwa.

W Grudziądzu zawiązał się Komitet Budowy „Domu Żołnierza Polskiego“ w Grudziądzu, domu, któryby żołnierzowi polskiemu w jego wolnych chwilach od służby zastępował ciepło ogniska domowego, któryby dał mu w wieczornych godzinach godziwą rozrywkę. Cel, jaki sobie wytknął komitet, jest tak wzniosły i sam za siebie mówiący, że nie potrzebuje wymowniejszych słów na poparcie swoje.

Brak Domu Żołnierza Polskiego w Grudziądzu, w tak bardzo licznym garnizonie, tu na naszych kresach zachodnich, gdzie wróg czyha, by zdeprawować duszę żołnierza — daje się bardzo odczuwać żołnierzowi naszemu, który po swych zmudnych zajęciach wychodząc z koszar, spędza czas chętnie w lokalach, gdzie otoczenie nie zawsze wpływa dodatnio na jego młody umysł i ducha. Tu więc postawić musimy jego własny dom. Sprowadźmy tego naszego młodego obywatela z ulicy, gdzie przebywa, niby odpoczywając po pracy — do Domu, w którym znajdzie pożyteczną rozrywkę, gdzie wypocznie, gdzie nabędzie dużo pożytecznych wiadomości, czytając gazety, słuchając odczytów i przedstawień, przeczko wyrobi się z niego prawy i uświadomiony obywatel polski Dom Żołnierza Polskiego w Grudziądzu, poza swoim właściwym celem, będzie także pomnikiem polskości na naszych kresach zachodnich.

Takie są założenia budowy Domu Żołnierza Polskiego w Grudziądzu.

Komitet przystąpił już do budowy Domu Żołnierza Polskiego w Grudziądzu — jednak brak

funduszków nie pozwala na dalsze prowadzenie prac. Dlatego też do Was zwracamy się Obywatele z prośbą, o pomoc materialną. Komu nie jest obojętną przyszłość naszego Narodu, ten choć najskromniejszym datkiem zasili nasze fundusze, a wierzymy, że nasza ofiara nie pójdzie na marne, wyda ona stokrotne plony, które zbierać będziemy my, nasi synowie i wnuki. Nie bądźcie głuchymi na nasz apel, gdyż wzywamy Was i prosimy o datki na jeden z najwznioślejszych celów przyswiecających każdemu prawemu obywatelowi — polakowi. Wezwijcie również do ofiar Waszych krewnych, znajomych, przyjaciół itd., pamiętając jednak, że dwa razy daje ten, kto zaraz daje.

Datki prosimy nadsyłać na ręce prezesa komitetu gen. bryg. Rachmistruka, d-cy 16 dyw. piech. Grudziądź, ul. Kunterstżyńska 1.

Komitet honorowy:

Lamot Wiktor, p. o. wojewoda pomorski — gen. dyw. Berbecki Leon, inspektor armii i b. d-ca O. K. VIII — J. E. ks. biskup dr. Okoniewski Stanisław.

Komitet wykonawczy:

gen. bryg. Rachmistruk Włodzimierz, d-ca 16 dyw. piech., prezes komitetu — Włodek Józef, prezydent m. Grudziądza — Szychowski Julian mec., przewodniczący Rady Miejskiej — Gańca Wacław, prezes Tow. Muzycznego — kpt. S. G. Sobolewski Ludwik — Rozborski, nadradca, nacz. Wydz. Pom. Izby Skarb. — major Rożekci.

Chojnice.

Program uroczystości Dziesięciolecia Niepodległości. Na ostatnim posiedzeniu przedstawicieli władz i społeczeństwa, uchwalono nast. program: W sobotę, dnia 10. bm. wieczorem o godz. 7 capstrzyk, w którym wezmą udział wszystkie miejscowe towarzystwa. W niedzielę dnia 11. bm. odegrana zostanie wczesnym rankiem pobudka, a o godz. 8,45 odprawione zostanie uroczyste nabożeństwo w kościele farynym przez ks. prob. kanonika Makowskiego, następnie po nabożeństwie odbędzie się na rynku przed Ratuszem przegląd wojska i tow. P. W. oraz defilada. Przemówienie uroczystościowe z balkonu Ratusza wypowie p. starosta Weiss. — Po południu przed Ratuszem koncertować będzie orkiestra wojskowa garnizonu. Wieczorem o godz. 17 urządzona zostanie w hotelu Centralnym uroczysta akademja ku czci 10-lecia. Na program jej składać się będą występy wokalne i muzyczne, oraz odegrany zostanie jeden akt z „Wesela“ Wyspiańskiego. Wstęp na akademję bezpłatny.

Drożyna nabiału. Od dłuższego czasu daje się zauważyć szalony wzrost cen na nabiał. Jaja, na przykład mendel 4,50 zł, jest to cena dotychczas nie notowana na rynku. Mleko znów podrożało o 2 grosze na litrze, kosztuje już 36 gr. Charakterystycznym jest, że staniało masło o 20 grosze na funcie — przecież masło robią z mleka! Ciekawa kalkulacja.

Chełmno.

Program uroczystości 10-lecia niepodległości. W sobotę dnia 10 bm. godz. 11: wywieszenie na wszystkich gmachach urzędowych i prywatnych chorągwi o barwach narodowych. Szkoły średnie i powszechne biorą udział w godzinach przedpołudniowych w uroczystym nabożeństwie i akademji w Strzelnicy. Godz. 20: uroczysty capstrzyk po mieście z udziałem wojska i wszystkich towarzystw, Przysp. Wojskowego, ze złożeniem wieńca przy płycie Nieznanego Żołnierza.

W niedzielę, dnia 11 bm. Godz. 10,30: uroczysta msza św. polowa z kazaniem na Rynku. W nabożeństwie biorą udział: wojsko, wszystkie szkoły średnie i powszechne, wszystkie towarzystwa istniejące w Chełmnie, ze sztandarami i całą publiczność. Po nabożeństwie przemówienie pana starosty. Godz. 12: defilada. Godz. 17,30—19,30: Uroczysta iluminacji miasta. Godz. 20: Uroczysta akademja w Strzelnicy przy dworcu (szczegóły akademji w programach). Po akademji wielka zabawa taneczna. Wstępne 50 groszy.

Starogard.

Program obchodu 10-lecia odzyskania niepodległości Polski dla m. Starogardu. Dnia 10 bm. o godz. 19,30 capstrzyk. Dnia 11 bm. o godzinie 9,30 uroczyste nabożeństwo w kościele parafjalnym dla ludności cywilnej. O godz. 11: nabożeństwo polowe na Rynku a po nabożeństwie defilada. W razie niepogody nabożeństwo w kościele. O godz. 19: w Sokolniczówe wieczornica z muzyką, przemówieniem, śpiewem i deklamacjami. Wstęp na wieczornicę za uszczerbieniem składki w kwocie 50 gr. do 2 zł. na budować się mający powiatowy sierociniec. Po wieczornicy zabawy ludowe na salach Sokolniczówki i hotelu Wielkopolskiego, za opłatą 30 gr., którą to opłatę przeznacza się także na sierociniec. Mieszkańców m. Starogardu i też wiejskich uprasza się o rzęsiście oświetlenie okien wieczorem dnia 10 bm. i udekorowanie domów girlandami i chorągiewkami w dniu 11 bm., ażeby tak wielka uroczystość wypadła wspaniale i okazałe. Zaznacza się, że według rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13 grudnia 1927 r. wolno używać flag o barwach państwowych biało-czerwonych w dwóch poziomych równoległych pasach o równej szerokości i długości, z których górny jest biały, dolny zaś czerwony. Kolor czerwony odpowiada barwie cynobru. Chorągwi z wizerunkiem orła białego nie wolno używać. Używanie takiej chorągwi przysługuje jedynie Prezydentowi Rzeczypospolitej. Poza tem nadmieniam, że girlandy do dekoracji domów przygotowuje magistrat, do którego mieszkańcy m. Starogardu zgłosić winni swoje zapotrzebowanie do 6 bm. — Za Komitet Obchodu: starosta powiat. dr. Chmielecki.

Skórcz.

Uroczysta adoracja Najsw. Sakramentu rozpoczęła się w tut. kościele w ub. sobotę rano o godz. 6, a skończyła się w niedzielę o godz. 6 wiecz.

Komitet obchodu 10-lecia niepodległości utworzył się pod przewodnictwem wójta tut. p. Grzankowskiego.

Nadzwyczajne zebranie tut. Kółka Rolniczego odbyło się w ub. niedzielę w sali p. Szwarcy, na które przybył prelegent p. Kowalski z Torunia, jako delegat głównego zarządu P. T. R.

JABŁONOWO. Jarmark. Najbliższy jarmark na bydło i konie odbędzie się w Jabłonowie - Gminie — we wtorek, dnia 13. bm.

DRZONOWO. Strzelanina. Dnia 31. ub. m. w czasie pościgu za osobnikami uzbrojonymi w Drzonowie, pow. Chełmno, policja użyła broni, strzelając do zbiegów Jednego z zbiegów przytrzymało. Są oni podejrzani o popełnienie kradzieży.

W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego i łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI **NIVEA**

Dziecko będzie jej za to w przyszłości wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie potem wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dzieci.

Cena: Zł. 1.50

Słońca i mróz

nie przeszkadzają uprawianiu sportów i przebyciu na powietrzu, gdy do pielęgnowania twarzy i rąk będziesz używał

KREMU NIVEA

Cera Twoja zachowa wówczas miękkość i gładkość aksamitu, a zdrowy młodzieńczy Twój wygląd po dziwiać będą wszędzie, gdziekolwiek się pokażesz.

Krem Nivea w pudełkach po Zł. 0.40, 0.75, 1.40 i 2.60 / w tubkach po Zł. 1.55 i 2.25

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 8 listopada 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś w czwartek 4 męcz. ukor., Gotfryda. Jutro w piątek Teodora, Pośw. kościoła Św. Zbaw.

Wschód słońca: godz. 7.12. Zachód słońca: godz. 16.15.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 5 bm. do poniedziałku 12 bm. dyżurują:

- 1) Apteka pod Aniołem, ul. Gdańska.
- 2) Apteka Kuźaja, ul. Długa.
- 3) Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska Bydgoszcz, dnia 3. 11. 1928 r.

Wypożyczalnia książek „Lektor” ulica Gdańska 141 otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dzisiejszy czwartkowy wieczór wypełni operetka Gilberta „Księżniczka Ola-la”.

Jutro, w piątek, Koncert Towarzystwa śpiewu „Moniuszko”, na którym pierwszy raz w Bydgoszczy wykonane będą Sonety Krymskie pod dyr. Masłowskiego.

Sobotnie uroczyste przedstawienie komedji J. Wiśniowskiego „Pieśń nad pieśniami”, poświęcone uczczeniu dziesięciolecia niepodległości, zapowiada się świetnie.

TEATR POPULARNY.

Dziś i w dni następne teatr nieczynny, z powodu konieczności przeniesienia się na salę zimową, gdyż na urządzanie przedstawień w sali letniej jest już za zimno. W tym czasie teatr wyjeżdża na występy.

Odezwa do Duchowieństwa.

Na skutek życzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzamy Wielebnemu Duchowieństwu za pośrednictwem prasy codziennej, aby w porozumieniu z kierownikami szkół, urządzili w sobotę, dnia 10 listopada solenne nabożeństwo dla młodzieży szkolnej z odpowiednim kazaniem jako w dniu, w którym szkoły obchodzą uroczystość dziesięciolecia powstania państwa polskiego.

Gniezno i Poznań, dnia 6 listopada 1928.

Biskup Laubitz, Biskup Radoński, wik. gen. gnieźnieński. wik. gen. poznański.

— **Tajemnicza dama.** Dotychczas nie stwierdzono tożsamości tajemnicznej damy, która zawiozła do Lwowa rewolwery dla hajdamaków ukraińskich i wobec policji podała, że jest córką naczelnika stacji kolejowej w Bydgoszczy. Ponieważ owa dama wzbrania się podać swoje nazwisko, przeto trudno stwierdzić, czy istotnie z Bydgoszczy pochodzi. Możemy jedynie zapewnić, że nie jest córką ani naczelnika dworca osobowego p. Kuglera, ani naczelnika dworca towarowego p. Machinkowskiego. Ani jeden ani drugi z Ukraińcami nie wspólnego nie mają, ani też żadne z ich dzieci Bydgoszczy nie opuszczało. Możliwe jest przeto, że owa tajemnicza dama z rewolwerami skłamała, aby policję skierować na fałszywy trop lub też istotnie z Bydgoszczy pochodzi, ale podał fałszywie zawód ojca i jego stanowisko. W kolejniactwie naszym, zwłaszcza w obrębie dyrekcji gdańskiej, nie brak zresztą Ukraińców.

Narodowy Uniwersytet Rob.

Obchód 10-lecia niepodległości.

Staraniem zarządu Uniwersytetu Robotniczego odbędzie się w **Domu Katolickim przy Farze**, w piątek 9-go bm. o godz. 7-iej wieczorem obchód „Dziesięciolecia odzyskania niepodległości”. Program przewiduje prelekcję redaktora p. Basińskiego, występy chóru kolejarzy pod batutą p. Kabaclńskiego oraz deklamację uczniów tut. gimnazjum im. Kopernika i p. redaktora Ryżewskiego.

Chór kolejarzy odśpiewa:

- 1) Gaude Mater Polonia — Ks. Górczyński.
- 2) Dwie dole — W. Lachman.
- 3) Sztandary Polskie w Kremlu — W. Lachman.

— **Rozkaz do wszystkich Towarzystw Powstańców i Wojaków**, na terenie m. Bydgoszczy. Z okazji 10-lecia niepodległości Polski stawić się należy w komplecie włącznie z sztandarem w dniu **11 bm. o godzinie 8.45 rano na Placu Wolności**. Stąd odmarsz o godz. 9.15 na Plac Piastowski. Program uroczystości wykazują odezwy na słupach. Celem zadokumentowania jedności narodowej i siły przypilnują zarządy Towarzystw przybycie wszystkich członków. Równocześnie poszczególne Towarzystwa na terenie obwodu bydgoskiego stawią się na swoim terenie jaknajliczniej, by i swoimi nieorganizowanym rodakom pokazać naszą siłę i jeność narodową.

Zarząd obwodowy:

Michalak, komendant. Grodzki, prezes.

Jutro „Sonety Krymskie”. Teatr Miejski zabrzmi rodzimą pieśnią, popłyną ze sceny dźwięczne melodie moniuszkowskich nokturnów. Program przedstawia się następująco: 1. Słowo wstępne — p. Józef Hęciak, 2. Sonety Krymskie, odtworzone przez tow. śpiewu „Moniuszko”, solistę p. Dziedzickiego i orkiestrę, złożoną z 40 osób.

Koncert zapowiada się wspaniale. Niewielka ilość biletów do nabycia w księgarni Idzikowskiego.

Ociemniali Wojacy a dziesięciolecie Polski.

Zarząd Związku ociemniałych żołnierzy w Bydgoszczy wysłał 8 swoich przedstawicieli byłych żołnierzy wojsk polskich do Warszawy na wielkie uroczystości tamtejsze z okazji 10-lecia niepodległości Polski.

Pozatem — jak nas informują — każdy członek Związku ociemniałych żołnierzy Poznańskiego i Pomorza otrzyma w dniu radosnego święta po 10 złotych w upominku.

Wystawa pamiątek wojennych

Komitet Wystawy podaje tą drogą do wiadomości, iż Wystawa będzie otwarta od 10 do 18 listopada między godz. 14 a 18.

Jeśliby szkoły, zrzeszenia itp. chciały w innym czasie wystawę zwiedzać, winny zgłosić datę, godzinę, oraz ilość osób pod adresem: pptk. S. G. Dr. Polniaszka (Szkoła Podchorążych, Gdańska 96) a to celem wyznaczenia wykładowcy i uregulowania ruchu zwiedzających.

Młyny bydgoskie

zostały przejęte przez Państwowe Zakłady Przemysłowo - Zbożowe.

Na ostatnim posiedzeniu rady administracyjnej państwowych zakładów przemysłowo - zbożowych w Lublinie, zdecydowano przejęcie części obiektu państwowego pod nazwą „Młyny Bydgoskie” w Bydgoszczy. Zgodnie z odnośną uchwałą Komitetu Ekonomicznego rady ministrów, „Młyny Bydgoskie” będą oddziałem przedsiębiorstwa w Lublinie.

W najbliższym czasie śpichrze bydgoskie zostaną poddane gruntownemu remontowi w celu przystosowania ich do gromadzenia zapasów na potrzeby państwowych rezerw zbożowych.

Podziękowanie.

Zamiast iluminacji gmachu „Banku Polskiego” w Bydgoszczy, dyrekcja Banku Polskiego wypłaciła niżej podpisanemu związkowi na rzecz Domu ociemniałego żołnierza 200 złotych, z których odbioru niniejszem z podziękowaniem kwitujemy.

Za Zarząd Związku ociemniałych wojaków na Wielkopolską, Pomorze i Górny Śląsk: **Perzyński, prezes.**

— **Dziś wykład prof. Mokrzyckiego w Sokole-Macierzy.** Plenarne posiedzenie „Sokoła Bydgoszcz I” odbędzie się dziś, w czwartek 8 bm. o 8-iej wieczorem w Re-sursie Kupieckiej, ul. Jagiellońska. Na porządku obrad bardzo interesujący wykład, dotyczący 10-lecia niepodległości Polski, który wygłosi druh prof. Mokrzycki.

Program uroczystości 10-lecia.

10 listopada (sobota).

godz. 7.30 pobudka orkiestr wojskowych w następujących punktach miasta: Przed Magistratem (róg Farnej i Jezuckiej), przed starostwem (plac Kochanowskiego), przed Dowództwem 15 Dywizji, na Starym Rynku, na placu Piastowskim, na placu Wolności i na placu Poznańskim.

godz. 8—13 Przemarsz przez miasto pułków garnizonu bydgoskiego z chorągwiami i orkiestrami według następującej marszruty:

godz. 8—9 — 16 pułk ulanów przez dzielnice: Szwederowo, Bielice, Rupienice, Bartodzieje, Małe i Stare Miasto.

godz. 9—10 — 15 pap. i 11 dak. przez dzielnice: Bielawy, Skrzetusko, Nowe Miasto i ul. Gdańską.

godz. 10—11 — 61 pp przez dzielnice: Bocianowo, Śródmieście i Stare Miasto.

godz. 11—12 — 62 pp. przez ulice: Dworcową, Królowej Jadwigi, Śląską, Grunwaldzką, Św. Trójcy, Długą, Stary Rynek i Śniadeckich.

godz. 12—13 — 8 Dyon Samochodów przez ulice: Gdańską, Dworcową, Św.

Trójcy, Poznańską, Nowy Rynek i Jagiellońską.

Dla młodzieży szkolnej odbędzie się przed południem dla wszystkich szkół uroczyste nabożeństwa i poranki szkolne.

godz. 14 W kinach przedstawienie dla wojska.

godz. 16 Wieczornica szkolna w Teatrze Miejskim.

godz. 16 Otwarcie Wystawy Pamiątek Wojennych w gmachu Szpitala Wojskowego przy ul. Jagiellońskiej nr. 26. Wystawa czynna od dnia 10—18 bm. włącznie w godzinach od 14—18.

godz. 17. Uroczyste posiedzenie Towarzystwa Wiedzy Wojskowej dla zaproszonych gości, korpusu ofic. i Rodziny Wojskowej w hali gimnastycznej 62 bydgoskiego pułku piechoty.

godz. 17. Capstrzyk na Starym Rynku z udziałem wojska, przedstawicieli władz cywilnych, przysposobienia wojskowego i przedstawicieli towarzystw. W tym czasie harcerze rozpalają ogniska na wzgórzu przy ul. Toruńskiej Capstrzyk ruszy przed grób „Niezanego Powstańca”.

11 listopada (niedziela).

Hejnał o godzinie 7 z wieży kościoła Klarysek.

Między godzinami 8 a 10 nabożeństwa w świątyniach wszystkich wyznań.

godz. 9.15. Zbiórka wojska i towarzystw na placu Piastowskim.

godz. 9.30: Zamknięcie placu.

godz. 9.45: Raport.

godz. 10: Uroczysta Msza św. polowa celebrowana przez ks. prałata Malczewskiego z kazaniem ks. dr. Kolińskiego.

godz. 11: Defilada wzdłuż całej ulicy Gdańskiej. Kolejność: młodzież i diatwa szkolna, piechota, policja, jednostki PW, hufce szkolne, organizacje WF i PW, stowarzyszenia zrzeszone w konferencji prezesów, inne stowarzyszenia, artylerja, kawalerja, policja konna, PW konne, Dyon Samochodów, Straż Pożarna. Defilada rozwiązuje się w taki sposób, że oddziały wojskowe, policja i jednostki PW rozchodzą się w ulicę Chocimską, a stowarzyszenia w ul. Chodkiewicza.

godz. 13: Akademia w Teatrze Miejskim. Orkiestra reprezentacyjna: Marsz z fanfarami, okolicznościowe przemówienie p. kpt. Kulwiecie, orkiestra: hymn narodowy; chór „Echo”.

Gaude Mater Polonja. Przysięga żołnierza. Orkiestra.

godz. 13: Przedstawienie w kinoteatrach dla biednych: Wstęp za okazaniem biletu. Bilety wolnego wstępu wydaje Zarząd Konferencji Prezesów.

godz. 20: Galowe przedstawienie w Teatrze Miejskim „Pieśń nad Pieśniami” w 3 aktach — Wiśniowskiego.

godz. 20: Zabawy ludowe w następujących salach: Pod Orłem, Resursy Kupieckiej, Strzelnicy, przy IV Śluzie, Trzebiatowskiego w Jachcicach, Ferrencia na Bielawkach, Rzeźni Miejskiej przy ul. Jagiellońskiej, Hotelu Lengninga przy ul. Długiej, Mellerera przy placu Piastowskim, Ognisku ul. Jagiellońskiej, Kujawskiego przy ul. Fordońskiej, Kocerki przy ul. Św. Trójcy.

Chorągwie narodowe
gotowe z drzewcem poleca najkorzystniej
Dom Towarowy BRACIA MATECCY
tylko Stary Rynek. (30744)

Kino Krystal
Pecz. o 6,45 i 8,55.

Dziś w czwartek premiera rozkosznej słonecznej historii z życia, według słynnej powieści Irzyka Zarzyckiego w 10 wielkich aktach p. t.

„Dzikuska”

W rolach głównych: **Marja Malicka i Z. Sawan.**

Nadprogram!
Dla lubowników sportu wioślarskiego „Warszawski Klub Wioślarzów” prócz tego Tygodnik Gaumonta.

Pomimo wielkich kosztów obrazu ceny zwykłe. Bilety ulgowe ważne tylko do 6,45 w niedz. 5,10. Bilety bezpłatne nielazne.

Marusińska
Początek o godz. 6.45 i 8.45

„Niewolnica miłości”

wznowienie dramatu
filmowego polskiej
wytwórni „Sflinks”

W roli tytułowej: (80721)
Jadwiga Smosarska

Przygotowania w towarzystwach sportowych do obchodu uroczystości 10-lecia Niepodległości

Jak już z komunikatów prasowych wiadomo, przejęły organizację uroczystości 10-lecia niepodległości specjalne Komitety na siebie. Taki Komitet powstał i na terenie miasta Bydgoszczy, w skład którego weszli przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, duchowieństwa, wojskowych i cywilnych. Dokładny program uroczystości został już przez miejscowy Komitet opublikowany. Program uroczystości pierwszego i drugiego dnia wypełniają głównie rewje wojska, organizacji P. W. i W. F., młodzieży szkolnej, stowarzyszeń i t. p. Na zakończenie uroczystości odbędą się w niedzielę 11. bm. wieczornice i zabawy ludowe, na które wstęp będzie bezpłatny.

Chcąc, by zgodnie z intencją, zabawy miały rzeczywiście charakter ludowy oraz stały na należytych poziomach, Komitet ustalił ramowe programy, według których uroczystości muszą się odbyć. By zapewnić w wieczornicach i zabawach jaknajliczniejszy udział publiczności złączono, najintelektualniej ciężące z sobą towarzystwa, którym przydzielono odpowiednie sale i poruczono urządzenie uroczystości w ściśle granicach. Sala Hotelu pod Orłem przydzielona została Związkowi Legionistów i czolowym towarzystwom sportowym, i to Bydgoskiemu Towarzystwu Wioślarskiemu, Klubowi Wioślarskiemu „Gryf”, Bydgoskiemu Klubowi Wioślarek, Klubowi Konnej Jazdy, Bydgoskiemu Klubowi Sportowemu, Auto-Klubowi i Klubowi Motocyklistów. Wymienione wyżej towarzystwa urządzają dla swoich członków i sympatyków w nadchodzącą niedzielę wspólną wieczornicę „Pod Orłem”. Organizację wieczornicy powierzył Komitet Bydgoskiemu Towarzystwu Wioślarskiemu. Z inicjatywy tegoż towarzystwa odbyły się wspólne posiedzenia wyłonionej komisji gospodarczej przy udziale delegatów zainteresowanych towarzystw, na których to zebraniach po uzgodnieniu wniosków ułożono dokładny program wieczornicy. Uroczystość

Wpadł z rowerem do Brdy.

Dnia onegdajszego w godzinach przedpołudniowych, przybył do komendy placu pewien osobnik na rowerze, który na czas załatwienia spraw urzędowych pozostawił swój rower na strażnicy. Żołnierz ze strażnicy, nie mając w tym czasie służby, wziął samowolnie rower, celem przejażdżki. Nie umiającemu dobrze jeździć na rowerze, zachciało się odbyć przejażdżkę nad Brdą od strony kawiarni teatralnej. W pobliżu mostu Gdańskiego stracił on panowanie nad kierownicą i wpadł z rowerem do rzeki. Dwóch panów z publiczności, niestwierdzonego nazwiska, rzuciło się na ratunek tonącemu żołnierzowi i wydobyło go z rowere z wody.

PROGRAMY RADJOFONICZNE.

PIĄTEK, 9 LISTOPADA.

Poznań. (344.8). Godz.: 13,00—14,00: Sygnał czasu, koncert gramofonowy. 14,00—14,15: Notowania giełdy pien. i zboż. tow. i cen targ. Rzeźni miejsk. 14,15—14,30: Komun. PAT. 17,35—18,00: Lekcja gry szachowej. 18,00—19,00: Koncert wokalnoinstrumentalny. 19,00—19,20: „Silva rerum”. 19,20—19,45: Odczyt z cyklu organ. przez Kuratorjum Okr. Szkoln. pt. „Nowe prądy w nauczaniu języka polskiego” — p. naczelnik Stein. 19,45—20,10: Kurs elem. języka angielsk. 20,15—22,00: Transm. koncertu symfonicznego z Filharmonji Warszawskiej. 22,00—22,20: Sygnał czasu: nadprogram. 22,20—22,40: Komunikaty: meteor. i PAT. 22,40—24,00: Muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa. (1111). Godz.: 11,56—12,10: Sygnał czasu, hejnał z Wieży Mariackiej w Krakowie, komun. lotn-meteor. 15,00—15,20: Komun. meteor., gospodarczy i nadprogram. 15,20—15,45: „Przegląd wydawnictw periodycznych” 15,45—16,00: Nadprogram, komun. 16,00—16,55: Koncert gramofonowy. 17,10—17,35: Odczyt. 17,35—18,00: Transmisja odczytu z Wilna. 18,00—19,00: Koncert. 19,00—19,20: Rozmaitości. 19,30—19,55: Odczyt „Higijena i Medycyna”. 19,56—20,00: Sygnał czasu, 20,00—20,10: Komunikat rolniczy, oraz transmisja z Krakowa notowań giełdy zbo-

zacznie się punktualnie o godz. 20-ej. W programie przewidziany jest na rozpoczęcie polonez narodowy, następnie okolicznościowe przemówienie i prelekcja, śpiewy ogólne i solowe, deklamacje, część koncertowa, tańce narodowe i t. d. Po oficjalnej części nastąpi zabawa taneczna.

Spodziewać się należy, że wszyscy członkowie, jak i sympatycy poszczególnych towarzystw wezmą gremjalny udział w wieczornicy. Bliższych informacji udzielają zarządy wymienionych towarzystw sportowych.

Zamknięcie sezonu w Bydg. Bractwie Strzeleckim

Miejscowe Kurkowe Bractwo Strzeleckie zamknęło w poniedziałek, tegoroczny, niezwykle ruchliwy sezon strzelaniem na tarczach premjowe i honorowe. Między innymi nagrodami wystawiono wspaniałe sztuciec dla strzelca, który 3 strzałami zdobył możliwą ilość pierścieni (3X20). Chociaż Bractwu naszymu nie brak artystów w sporcie strzeleckim, którzy takiej sztuki dokazywali niejednokrotnie, w ostatnim strzelaniu nagroda ta pozostała w posiadaniu Bractwa ku wielkiemu żmaltwieniu Stryzka, Kasprzewskiego, Pilaczyńskiego, Kesterkego, Kindera i innych „rojbrów” bydgoskich. Trudno. Nec Hercules contra plures! Nic „rojbrzy” przeciw mgłę.

Inne cenne nagrody podzielone zostały zgodnie z wynikami, jak następuje: I. nagrodę zdobył p. Stryzek (59 pierścieni); II. Kasprzewski (59); III. Józef Sporny; IV. Kesterke (58); V. Szymański (58); VI. Bloch (57); VII. Wincenty Bigoński (57); VIII. Kinder (57); IX. Rosinke (57); X. Goncerzewicz Walery (57); XI. Kwieciński (57); XII. Pilaczyński (57); XIII. Michalski (57); XIV. Kucharski (56); XV. Dorsz (56); XVI. Ganasinski (55); XVII. Paszek (55), XVIII. Go-

Do mieszkańców pow. bydgoskiego.

Zbliża się dzień 11. listopada, w którym cała Polska jak długa i szeroka, obchodzić będzie niezwykle uroczyste dziesięciolecie odzyskania swej niepodległości. Aby godnie uczcić tę wiekopomną i każdemu z nas drogą chwilę z mroków niewoli wyzwalaającej się Ojczyzny naszej, postanowił Komitet Powiatowy utworzyć we wszystkich parafjach i większych gminach powiatu komitety lokalne.

Zasadniczy program tej uroczystości ustalono, jak następuje:

- 1) w sobotę capstrzyk w miastach,
- 2) w niedzielę rano, o godz. 7. pobudka

w miastach i gminach wiejskich,

3) uroczyste nabożeństwa z kazaniem okolicznościowym w kościołach wszystkich wyznań,

4) po nabożeństwie pochód wszystkich towarzystw, korporacji, cechów, działwy szkolnej itp. i defilada,

5) po defiladzie, uroczysta akademja z następującym programem: hymn narodowy, występ chóru lub działwy szkolnej, odczyt okolicznościowy, deklamacje,

6) po południu wieczornica, składająca się ze słowa wstępnego, przedstawienia okolicznościowego, żywego obrazu i zabawy ludowe.

Domy winny być udekorowane chorągiewami o barwach narodowych, a wieczorem rzeźbiście iluminowane.

Dla upamiętnienia tej wielkiej rocznicy pierwszego dziesięciolecia Odrodzonej i Niepodległej Polski, wzniesione zostanie na terenie powiatu wspólnymi siłami społeczeństwa jako pomnik żywy **Schronisko dla starców**, którego brak daje się odczuwać dotkliwie od wielu lat. Poza to część składkę obrońcą zostanie na zakup radu dla kliniki chirurgicznej Uniwersytetu Poznańskiego, celem zwalczania największego wroga ludzkości, jakim jest rak, który szerzy się w sposób zastraszający wśród wszystkich warstw społeczeństwa.

Nie żałujcie grosza na tak piękne i wzniosłe cele i okażcie miłość swą do Ojczyzny w czynie.

Zwracamy się do Szanownego Obywatelstwa powiatu z gorącym apelem, aby dzień 11 listopada uczciło jaknajuroczystej i brało zwartą ławą udział we wszystkich obchodach, zorganizowanych przez komitety lokalne. Niechaj tak ważną i wielką rocznicę święcą wszystkie warstwy społeczeństwa bez wyjątku **w zgodzie i jedności**. Niech w dniu tym panuje wśród wszystkich obywateli powiatu nastrój nawskróś radosny i szczerze pogodny i niechaj w dniu tym popłyną hojne datki na cele schroniska dla starców i zakupu radu.

W tej wielkiej i radosnej chwili wnieśmy wszyscy na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polski, jej Prezydenta Ignacego Mościckiego i Pierwszego Marszałka Polski, Wodza Narodu, Józefa Piłsudskiego zgodny okrzyk: niech żyją!

Bydgoszcz, dnia 6. listopada 1928 r.

Komitet powiatowy dla uczczenia 10-letniego wstąpienia Państwa Polskiego: starosta Dr. Bereta, wójt i rolnik Buda, referendarz Dąbrowski, aseson Dreas, ks. prob. Hamerski, ks. dziekan Jaruszewski, wójt i rolnik Kiestrzyn, wójt Krzemiński, prezes powiatowy Związku Ziemiaków M. Krzemiński, pow. inspektor szkolny Klimesz, wójt i rolnik Ostrowski, por. Okupski, burmistrz Popliński, prezes powiatowy Związku Osadników Rasmus, wójt i rolnik Stachowicz, nac. redaktor Teska, wójt Urbaniak, burmistrz Wawrzyniak, burmistrz Wodni-czak.

U kupców podróżujących.

Nadnotecki związek kupców podróżujących i agentów handlowych, mający siedzibę w Bydgoszczy, **rośnie w znaczenie i siłę**. Na posiedzeniu miesięcznym, dnia 3. b. m. w hotelu Leninga przyjęto kilku nowych członków, a prezes p. Kucharzewski mógł z dumą stwierdzić, że kupcy podróżujący spełnili swój obowiązek przy wyborach do Izby Handlowej bezinteresownie. Związek zastąpiony był na zjeździe kupiectwa pomorskiego w Toruniu przez pp. Wojciechowskiego i Warczaka. Kupiectwo coraz zyczliwiej się odnosi do **wojów-rów-chrześcijan**. Zarząd związku wystosował w sprawie **popierania swoich** listy do 110 towarzystw w Wielkopolsce i na Pomorzu. Na wniosek p. Zielińskiego postanowiono zamówić jednolite odznaki dla członków. P. Tłaczała wniósł o poczynienie zabiegów o **zniesienie podatku hotelowego**. Postanowiono urządzić wieczorek wigilijny. Urządzeniem wieczorka zajmie się zarząd razem z wybraną komisją, składającą się z pp. Wojczyńskiego, Berka, Zielińskiego i Maczyńskiego.

Do wszystkich gniazd sokolich Okr. V.

W przyszłą niedzielę będziemy obchodzić radośnie i rozgłośnie dziesięciolecie odrodzonej państwowości. Dziesięć długich lat mija od chwili, gdy rozbił się oręż polski nową chwałą i Polska zrzuciła z siebie kajdany niewoli.

Wzywamy wszystkie gniazda do uczczenia tego święta w sposób jaknajbardziej uroczysty. Gniazda winny uroczystość tę zainicjować lub połączyć z miejscowymi komitetami, o ile to istnieje. Udział sokolstwa święcić winien przykładem w podporządkowaniu się tego dnia wyższej idei.

Przystąpić należy do uczczenia tej najdonioślejszej w naszym życiu rocznicy do zaznaczenia swej radości we wszystkich gniazdach, której celem nie powinno być tylko rozpamiętywanie wzniosłej chwili, ale zastanowienie się nad nauką, płynącą z tego ogromnego znaczenia faktu dla Polski. Uczcić bowiem rocznicę należy nie wzniosłym okrzykiem tylko, ale mądrą postanowieniem, zapewniającym Polsce realny byt, dającym pewność, że istnienie pań-

stwa gwarantujemy swoją postawą i świadomością, że stwarzacie warunki swojej pracy do coraz większego dobrobytu i potęgi. To dopiero będzie godny sposób uczczenia wielkiej rocznicy.

Druhowie! Najpilniejszym zagadaniem obecnej chwili jest wydanie walki ze złem, panoszącym się w naszej Ojczyźnie, zniszczyć te wywrotowe dążenia, które utrudniają Polsce zajęcia takiej pozycji, jaką Ona zająć może. Użyjmy naszej na marne idącej energii na czyn pożyteczny, złączmy wszystkie nasze wysiłki dla jednego wielkiego celu. Niechajże zatem to wielkie święto będzie nowym zawołaniem Sokolstwa Okręgu potężniejszą świadomością takiej solidarności zawołaniem do pracy w wolnej Polsce.

Z Bogiem w sercu dla Jej chwały, dla szczęścia narodu, dla Ojczyzny.

Czołem!

Przewodnictwo V-go Okręgu Związku Tow. Gimn. „Sokół” w Polsce.
(—) Leon Wallo (—) A. Malczewski sekretarz. prezes.

zowej krakowskiej. 20,10—20,15: Nadprogram, komunikaty. 20,15: Transmisja koncertu symfonicznego z Filharmonji Warszawskiej. Po transmisji komunikaty: lotniczo-meteor., policyjny, sportowy i nadprogram, oraz komun. PAT.

Tow. Miłośników przedmieścia Bielawy.

Walne zebranie organizacyjne zwołane na dzień 6 listopada br. do lokalu p. Ferency przy ul. Senatorskiej, zatwierdziło statut nowego towarzystwa i wybrało zarząd na rok jeden.

Zarząd T-wa Miłośników przedmieścia Bielawy tworzą pp.: dr. praw **b. wiceminister Studziński** — prezes; pułkownik w st. sp. Zachar — wiceprezes; radca Anlich — sekretarz; kupiec Sowiński — skarbnik; radca Phillip i hrabina Rzewuska — ławnicy.

Do komisji rewizyjnej powołano pp. radcę Tollasa, wiceprezesa dyrekcji poczt Bedernika i prezesa T-wa Robotników Katolickich Jasienieckiego.

Adres prezesa: **ul. Witebska 2**. Prezes przyjmuje interesentów w każdą środę od godz. 5—6-ej.

Nowemu towarzystwu, do którego przystąpiło dotychczas 30 obywateli tego przedmieścia Bielawy, „Szczęść Boże!” w jego pracy.

Przestroga.

Niejaki Michał Imbiorowicz, zatrudniony przez pewien czas jako agent w towarzystwie ubezpieczeń „Europa”, oddział poznański, mając sobie powierzone polisy i formularze firmowe, nieprawnie inkasował a nawet po wydaleniu go z posady dalej inkasuje nieprawnie należności, działając na szkodę ubezpieczonych w powyższym towarzystwie. Zaznaczyć trzeba, że Imbiorowicz grasuje również w Bydgoszczy, gdzie przedstawiał się za inspektora ubezpieczeniowego Tow. asekuracyjnego „Przyszłość” i wystawiał weksle na pobrane materiały, które następnie sprzedawał, puszczając weksle do protestu. W ten sposób naraził on różne firmy na poważne straty, a między innymi i firmę Kasprończ. w Bydgoszczy, ul. Długa, skład konfekcyjny damskiej i męskiej.

— Obchód dziesięciolecia w gimnazjum żeńskim dr. Wagnera. Humanistyczne gimnazjum żeńskie d-ra Michała Wagnera i Pedagogjum Wielkopolskie w Bydgoszczy urządza uroczysty obchód dla uczczenia 10-tej rocznicy odzyskania niepodległości Polski, w poniedziałek 12-go listopada br. o godz. 6 wieczorem w sali Wicherta przy ulicy Grodzkiej 12. Współdziałają łaskawie przyjmują prof. Anna M. Hecht-Heufelowa (skrzypce), inż. Wanda Cholewo-Czekierska (śpiew) i prof. Emil Bergmann (fortepian).

— Kino Szkolne miasta Bydgoszczy w szkole wydziałowej męskiej urządza przedstawienia kinowe w sobotę, 10 bm, począwszy z następującym programem: 1) W zamian obrazów naukowych, dawać się będzie filmy o treści patriotycznej, odpowiednie do uroczystości pamiątkowej „Uzyskania niepodległości Polski”. 2) Rycerz dzikiej Arzony. 3) Komedyjka. Porządek zwieżeń: Sobota o godz. 2.30 — szkoły powszechne, wstęp 15 gr.; o godz. 4 — młodzież żeńska, wstęp 20 gr.; o godz. 5.45 — wydziałowa męska, wstęp 20 gr. Niedziela o godzinie 2.30 — niższe klasy szkół średnich, wstęp 20 gr.; o godz. 4 — wyższe klasy szkół średnich, wstęp 20 gr.; o godz. 5.45 — wyższe klasy gimnazjalne, wstęp 30 gr.

— Ostre strzelanie. W dniach 8 i 9 bm. przeprowadzać będzie 62 p. p. Wlkp. na strzelniczy bojowej 15 D. P. (plac ćwiczeń w Jachcicach) ostre strzelanie.

— Nabożeństwo dla głuchoniemych. Nabożeństwo z kazaniem dla głuchoniemych odprawi się w niedzielę, 11 bm. o godz. 10 w kaplicy św. Florjana. Po południu uroczyste zebranie Tow. Głuchoniemych z obchodem 10-lecia niepodległości Polski.

PROGRAM W KINACH.

KRYSTAL. Przemysł i sztuka kinematograficzna w Polsce dąży wielkimi krokami naprzód, czego dowodem są coraz to nowe twory filmowe, ostatnio zaś potwierdza nas w mniemaniu tem dzisiejsza premiera w Krystalu, słonecznej historii z tezką pt. „Dzikuska”, przeróbka z znanej i powszechnie czytanej z niesłabnącem zainteresowaniem powieści Ireny Zarzyckiej. Bohaterami filmu są; lubiana Marja Malicka jako „dzikuska”, Zbyszko Sawan w roli studenta i inni. Gra zespołu koncertowa, dekoracje i tło przepyszne. Pochwał wiele nie wygłaszamy, gdyż prasa polska wyraziła już swoje pochlebne zdanie, gdziekolwiek ten obraz się ukazał. Nadprogram „Warszawski Klub Wioślarek” a więc dla sportowców i tygodnik.

Kino DOMU KATOLICKIEGO na Wilczaku, ul. Miedza 2, wyświetla dziś po raz ostatni arcyzabawny film p. t. „Pat i Patachon jako Don Kiszot”. Początek seansów o 6 i 8. Ceny miejsc od 40 gr.

NOWOŚCI demonstruje dziś tylko arcydzieło filmowe p. t. „Czerwony bies”, dramat z życia arystokracji rosyjskiej na emigracji.

MARYSIENKA dziś wznawia wyświetlanie filmu polskiej produkcji p. t. „Niewolnica miłości”. Role główne odtwarzają Jadwiga Smorska, Józef Węgrzyn oraz wielu aktorów scen polskich.

Polskie Stronnictwo Chrześc. Demokracji.

Plenarne zebranie Polsk. Str. Ch. Dem. koła Śródmieścia odbędzie się w piątek dnia 9 listopada o godz. 7 w Ognisku przy ul Jagiellońskiej 71. O liczny udział członków i sympatyków prosi Zarząd.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

W piątek, dnia 9 bm, o godzinie 6.30 wieczór odbędzie się zebranie filii metalowców w „Ognisku”, Jagiellońska 71.

Zebranie Związku Właścicieli Auto-Dorózek odbędzie się w czwartek, dnia 8 bm. o godzinie 8-mej wieczorem w „Harmonji”, ul. Marcinkowskiego 1. Na porządku obrad sprawy bardzo ważne, m. i. sprawa telefonów na postojach. Uprasza się wszystkich członków o punktualne przybycie.

Zarząd.

Zebranie filii ceglarnianej odbędzie się w sobotę, dnia 10 listopada br. o godz. 6.30 wieczorem w „Ognisku”, ul. Jagiellońska 71.

Zebranie rzemieślników rolnych powiatu wyrzyskiego odbędzie się w niedzielę, dnia 11 listopada br. o godzinie 12.30 w południe w Domu Polskim w Wyrzysku.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

„Sokół” II. Posiedzenie plenarne gniazda w piątek, 9 bm. o godz. 19.30 w hotelu Lengninga, Długa 56. Celem ustalenia drużyn do rozgrywek w piłkę koszykową uprasza się wszystkich drużyn ćwiczących o stawienie się w czwartek na ćwiczenia.

Lekcja śpiewu **Piekarzy Polskich** w czwartek 8 bm. o 6-jej wiecz. u Kocerkki.

Stow. Techników. W piątek 9 bm. o 8.30 w lokalu Klubu Polsk. przy ul. Cieszkowskiego 2, zwykłe zebranie. Sprawa 8 zjazdu del. g. Zw. Polsk. Zrzesz. Techn. mającego się odbyć 25 i 26 bm. w Radomiu.

Tow. Pow. i Woj. Bielawy-Skrzelusko. Zebranie plenarne w piątek 9 bm. o godz. 19 w lokalu p. Ferency, ul. Senatorska 76. Zebranie zarządu o godz. 18.30.

Tow. Właścicieli Domów wzywa swych członków jak i wszystkich właścicieli domów, by w dniu, w którym obchodzą będziemy 10-lecie niepodległości Polski (niedziela, 11 bm.), wszyscy jak jedcn mąż wywiesili chorągwie i udekorowali swe domy o barwach narodowych, czem zadokumentujemy naszą polskość i wielkie zainteresowanie się ważnością obchodu 10-lecia, a tem samem okazemy, że jesteśmy czysto polskiem miastem.

Sokół I Plenarne posiedzenie w czwartek 8 bm. o 8-jej w Resursie Kupieckiej, ul. Jagiellońska. Na porządku dziennym interesujący wykład z powodu 10-lecia Niepodległości Polski, prof. druha Mokrzyckiego.

Związek Młodzieży Pracującej „Jedność”. Zebranie plenarne w czwartek 8 bm. o godz. 7 w sali „3 Maja”, Plac Piastowski 2.

Tow. śpiewu „Lutnia”. Dziś, w czwartek o 20.30 nadzwyczajna lekcja śpiewu.

Tow. Uczniów Kupieckich. Pełna próba przedstawień, deklamacji, monologów i piramid odbędzie się dziś, w czwartek, punktualnie o godz. 8-jej, w sali p. Mellera, restaur. „3 Maja” Plac Piastowski 2, gdzie odtąd odbywać się będą wszystkie próby. W sobotę dla całego tow. śpiew. — Kuratorjum i zarząd.

Tow. Kupców Detalistów br. społ. Zamówienia oraz gotówkę na cukier, smalec, ryż oraz wszelkie inne dotychczasowe artykuły przyjmuje do poniedziałku 12 bm. Bank Ludowy, Stary Rynek 11, tel. 927-938.

Tow. śpiewu „Dzwon”. W czwartek, 8 bm. lekcja śpiewu nie odbędzie się. Następną lekcja we wtorek 13 bm.

S. M. P. „Promy”. Dziś w czwartek pokaz oszczędnego gotowania na gazie w lokalu gazowni miejskiej przy ul. Jagiellońskiej. Zbiórka druhen o godz. 5.30 w salce parafjalnej.

Tow. Przyj. Francji. Walne zebranie tow. w czwartek 8 bm o 8.15. W razie braku odpowiedniej ilości członków, odbędzie się walne zebranie pół godziny później bez względu na ilość członków.

Sokół III Celem ustalenia drużyn do rozgrywek w piłkę koszykową, proszę wszystkich drużyn o przybycie dzisiaj na ćwiczenia. Zebranie gniazda w piątek o 19.30 w hotelu Lengninga. — Naczelnik.

K. S. „Astorja”. Dziś w czwartek zbiórka wszystkich członków o godz. 1.30 w hali gimnastycznej 62 p. p. przy ul. Warszawskiej. Od godziny 19.30 do 21.30 ćwiczenia i lekcje przysp. wojsk. Jutro w piątek o godz. 20 plenarne zebranie miesięczne w Domu Czeladzi.

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 7. 11. 1928 roku.
płacono za 100 kg. w zł.

Zyto nowe	33,70—34,20
Pszonica nowa	41,75—42,75
Jęczmień przemysłowy	34,50—33,50
Jęczmień browarowy	35,50—37,50
Owies	33,00—34,00
Mąka żytnia 65 proc.	00,00—00,00
Mąka żytnia 70 proc.	47,00—00,00
Mąka pszenna 65 proc.	61,50—65,50
Otręby żytnie	27,00—26,00
Otręby pszenne	27,00—28,00
Rzepak	00,00—00,00
Groch polny	47,00—50,00
Groch Viktorja	65,00—70,00
Groch Folgera	59,00—64,000

Bank Polski płacił dnia 8 listopada za:

dolary amerykańskie	8,85—8,84
funtów szterlingów	43,06
franki szwajcarskie	170,91
franki francuskie	34,69
marki niemieckie	211,49
guldeny gdańskie	172,26
szylingi austriackie	124,87
liry włoskie	46,51
korony czeskie	26,31

Giełda warszawska

dnia 7 listopada

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poz. inwest.	117,50	118,25	000,00
5-proc. poz. premj. dol.	103,50	000,00	102,00
5-proc. poz. kon.	000,00	000,00	037,00
6-proc. poz. dol.	000,00	000,00	085,25
10-proc. poz. kol.	000,00	000,00	102,50
5-proc. poz. kol. konw.	000,00	000,00	060,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	174,50—175,00
Bank Dyskontowy	000,00—134,50
Bank Handlowy	000,00—120,00
Elektrownia w Dąbr.	00,00—88,00
Firley	00,00—65,50
Łazy	00,00—06,00
Wysoka	000,00—215,25
W. T. Węgla	096,00—000,00
Lilpop	35,00—35,50
Modrzejów	34,00—33,50
Ostrowieckie Zakłady	000,00—110,50
Starachowice	41,50—41,00
Borkowski	15,00—00,00
Zieleniewski	000,00—146,00

Stan wody w Wiśle dnia 8. 11. rano:
Zawichost +0.59, Warszawa 0.81, Płock 0.38, Toruń 0.26, Fordon 0.24, Chełmno 0.10, Grudziądz 0.22, Korzeniewo 0.57, Piekło -0.30, Tczew -0.58, Einlage +2.10, Schievenhorst +2.40.

Sprowadza słońce do domu.

WYPŁACA się natychmiast sumę 20,000 zł. każdemu, kto w jakikolwiek sposób mógłby udowodnić, że mydło Sunlajt zawiera szkodliwe domieszki. Mydło Sunlajt używane jest nietylko do prania, ale i do porządków domowych. Mydło Sunlajt jest mydłem najbardziej rozpowszechnionem na kuli ziemskiej, co jest zdaniem gospodyń wszystkich narodowości.

SUNLAJT MYDŁO

Lever Brothers Limited, Anglja.

— Zebranie Koła Psycholog. Nauczycielskiego. W piątek, dnia 9 bm. odbędzie się o godz. 19,30 w szkole wydziałowej męskiej zebranie Koła Psycholog. Naucz. Okr. Szk. Pozn. Referat wygłosi p. Jeziolowicz (z Szk. Specjalnej): O chorobach psychicznych wieku dziecięcego.

— Przeniesienie składu przyborów dentystycznych firmy W. Zakulski na ul. Gdańską. Z dniem dzisiejszym przeniesiony zostanie znany skład przyborów dentystycznych p. W. Za-

kulskiego z ul. Długiej 42 na ul. Gdańską 19 (pierwsze piętro). Już w krótkim czasie istnienia firmy, zdołał p. Zakulski swymi solidnymi przybarami dentystycznymi, pierwszorzędnej jakości, zdobyć zaufanie licznej klienteli. Tembardziej, że to jedyna tego rodzaju firma chrześcijańska w Bydgoszczy (poza tem mamy tylko żygowskie hurtownie), polecamy ją gorąco pp. lekarzom-dentystom. Zwracamy uwagę na ogłoszenie.

— Zabawa jesienna oddziału kolarzy Sokół V. Oddział kolarzy Sokół V. urządza zabawę jesienną na sali p. Wicherta (Stara Bydgoszcz) w sobotę dnia 10 bm. o godzinie 8-mej wieczorem. Orkiestra Jazzband. Kto sympatyzuje z kolarzami niech przyjdzie w sobotę na zabawę; zaproszenia można odebrać przy ul. Sienkiewicza 44, u Dąbrowskiego.

— Sprostowanie. Podając wiadomość o jubileuszu 40-letniej służby państwowej starszego woźnego Dyrekcji Lasów Państwowych w Bydgoszczy, mylnie podaliśmy nazwisko: zamiast Gruda, ma być Grudowski, co niniejszem prostujemy. Również zaznaczamy, iż Stowarzyszenie Urzędników Państwowych i Samorządowych złożyło jubilatowi serdeczne życzenia.

POLECENIA

Sypialnie
dębowe, olszowe, malowane, meble pojedyncze poleca najtaniej. Fabryka Mebli, Dr. Emila Warmińskiego 10. Dogodne warunki. (30711)

Bufety 30737
stoły rozciągane, biurka, krzeselka, łóżeczka dziecięce własnych warsztatów poleca na raty Tapicernia, Jagiellońska 4.

Oszczędność
zapewnia byt, więc nie przepłacaj za obuwie, które możesz nabyć 30% taniej. Boks średni 14,50 najlepiej. 29 Szewro „19” 30 „28” 40 „Robocze” 14 „20” Buty „25” 50 „Zelówki” 3,50 „5” drewniak, obuwie dziecięce w najlepszych gatunkach. Dla urzędników na raty. Pracownia obuwia Nowy Rynek 3. (30738)

Lefanki
od 57 zł., kanapy od 125 zł., materace od 25 zł., garnitury klubowe 35 zł. własnych warsztatów poleca na raty Janowicz, Jagiellońska 4. (30738)

SPRZEDAŻE

Sprzedam 30704
moje gospodarstwo w Chabsku pod Mogilnem, 23 morgi ziemi z budynkami, inwentarzami za 18.000 zł., wpłaty 15.000. Zgłosz. właśc. Matyjasik, Chabsko, pod Mogilnem.

Dom 30654
z składem kolonialnym, handlem węgla i restauracją podwórze z zajazdem, interes dobrze zaprowadzony, w średnim garnizonem mieście Pomorza sprzedam zaraz. Cena 70.000, wpłaty 35 do 40.000 zł. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod nr. „12”.

Skład skór
wraz z mieszkaniem w mieście powiatowym na sprzedaż. Do objęcia potrzeba 4—5.000 zł gotówki. Oferty proszę nadesłać do Dz. Bydg. pod „M. M. 100”.

Okazjal
Dom II ptr. bardzo korzystnie na sprzedaż w Chełmie z powodu wyjazdu do Ameryki. Cena 14.000 zł. Zgł. J. Nowacki, Chełmo, ul. Dworcowa nr. 43, tel. 97. (30657)

Wytwórnia sera
z urządzeniem i mieszkaniem z powodu wyjazdu na sprzedaż za 1.800 zł. Zgł. Szych, Choloniewskiego 30. (30688)

Skład 17150
fryzjerski 6 pom., mieszkanie za 6 tys. zł. „Felicitas” Świętojańska nr. 6.

Okazja.
Dom w Solcu przy rynku wolny cena 22 000 zł, dom oraz 10 mórg ziemi 1 krowa 10 600. „Felicitas” ul. Świętojańska 6. (17149)

Dom
z wolnym 3 pokojowym mieszkaniem blisko przystanku tramwajowego nabyć chce. Wpłata podług umowy. Of. pod „A. B.” do Dzien. Bydg. (30693)

Sprzedam
skład cukierków z przyległym mieszkaniem 2 pok. i kuchnia z powodu wyjazdu. Of. do Dz. Bydg. pod „Słodycz”. (30713)

Dom
III piętrowy, w centrum miasta Torunia, w tem skład i warsztat rzeźniczy z elektr. maszynami, natychmiast na sprzedaż. Hotel Narodowy, Golub, Rynek 1. (30754)

700 mórg
zabudowania I kl., oświetlenie elektr., prima inwentarz, wpłaty 100.000 zł. Pryl, Dworcowa 34. (30589)

Młyn
wodno-turbinowy, 100 ctn. przemiału, do tego 300 mórg bardzo dobrej urodzajnej ziemi z kompletnym żywym i martwym inwentarzem, cena 37.000 zł. Dzierżawa na 10 lat. Wielki wybór dużych i małych majątków, młynów, restauracji, hoteli, do dzierżaw i kupna poleca i przyjmuje biuro „Mercury”, Szkodlarski, Dworcowa 53 II p. 30767

Gospodarstwo
w wsi parafjalnej, korzystne dla każdego rzemiosła z powodu rodzinnych stosunków zaraz na sprzedaż. Zgłosz. pod „Korzystne” do filii Dz. Bydg. Grudziądz. 30740

Gospodarstwo
20 mórg dobrej ziemi zabudowania kompletne, maszynowe przy mieście dom 4 pokoje (cena 12.000 zł. Sprzedaż Bydgoskie biuro pośrednicze, Dworcowa nr. 50. Wielki wybór gospodarstw każdej wielkości. (30746)

Dom
parterowy i 1 1/2 morgi ogrodu, owoc wolne mieszkanie za 13.000 zł, właty do ugody, sprzedaż spiesznie Bydgoskie biuro pośrednicze, Dworcowa 50. Poza tem kolosalny wybór w domach od 10—400 tys. zł. (30747)

Fabryka
powozów z całym urządzeniem, budynki bardzo dobre na sprzedaż. Fabrykę szkła z obszernym zabudowaniem na dogodnych warunkach sprzeda Nowakowski, Dworcowa nr. 69, telefon 850. 17168

Skład
artykułów piśmiennych, ruchliwy, wraz 2 pokoj. i kuchnia z powodu wyjazdu na sprzedaż. Ofert. do Dz. Bydg. pod „Wyjazd”. (30712)

Plac
budowlany przy Nakielskiej sprzedam. Adres wskaże Dz. Bydg. 30716

Sprzedam
dom w rynku, skład i mieszkanie wolne. Cena 14 tys. zł. Miasto 6 tys. ludności. Oferty do Dz. Bydg. pod „A. W. K.” 30398

Sprzedam
natychmiast 200 ctn. kartofli (Industria). Zgłosz. przyjmuje Stolz, Paterek p. Nakło. 30759

Młyn
motorowy na Kujawach w pełnym biegu, przemiału 150 ctn. do tego 2 morgi ziemi za 80.000 zł, wpłaty 40.000 sprzeda, względnie pożądanym wspólnik. Zgł. Bydgoskie biuro pośrednicze, Dworcowa 50. Nowe zlecenia stale pożądanne. (30742)

Na pianino (17141)
w dobrym stanie zamienię suche deski do 30 m/m i laty 4/6. Of. do filii Dz. Bydg. pod „Zamienie”.

Bandonia
tanio na sprzedaż. Bielicka 24. (30698)

Maszyna
do wiercenia żelaza i różnego narzędzia na sprzedaż. Oferty pod „M. O.” do filii Dzien. Bydg. 17159

Magiel
na sprzedaż. Sobczak, Gdańska 96. (17129)

300 skrzyń 30697
od wyrobów tytoniowych na sprzedaż Ludwik Sindziński Nakło, Rynek.

Fortepian
krótki, pokój męski w bardzo dobrym stanie, tania na sprzedaż. Zgł. ul. Kordeckiego 34b, parter. (17170)

Futro
męskie, praktyczne na sprzedaż. — Bydgoszcz, Mazowiecka 30, I ptr. (17169)

Jadalnia
modna tania zaraz na sprzedaż. Podwałe 14. 30756

Deski
dębowe 30 m/m, suche, długie i szerokie 8 m² po po 120. Sprzeda Waller, Welniary Rynek 5-6, tel. nr. 329. (30748)

Bufet
kredens ewentl. kompl. korzystnie na sprzedaż. Stolarnia, Poznańska 4 (30765)

Maszyna
piekarska używana do dzielenia ciasta i inne części piekarskie sprzeda zaraz. Toruń, Szosa Chełmińska 93. (30750)

Samochód
Dion Bonton lymuzyna 10/30, w bardzo dobrym stanie tania na sprzedaż. Wróblewski, Dr. Em. Warmińskiego 10. (17163)

Francuskiej
gramatyki, literatury, konwersacji udzielam młodzieży, dorosłym. Dworcowa 66, I ptr. lew. 30752

KUPNA

Piec
biały kaflowy używany kupię zaraz. Krasieńskiego 14, II piętr. (17004)

Bacność!
Jestem stałym kupcem surowych skór i starego metalu, placę najwyższe ceny, przyjmuję obce skóry na futra do wyprawiania. St. Król, Przystań 3. 30276

Kupię
urządzenie do kolonialki. Of. pod „500” do Dzien. Bydg. (30758)

Kupię
szafy ogniotrwałe do 500 kg. Zgł. skład komisowy, Pomorska 6. 17171

LEKCJE

Udzielam
lekcji na fortepianie w domu i poza domem, początkującym (2 razy w tygodniu po godzinie), cena miesięcznie 8 zł. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Nr. 7777”. 30727

POSADY WOLNE

Podróżujący
na czekoladki dobrze zaprowadzony na miasto może się zgłosić. Adres wskaże filija Dz. Bydg. 17161

Pomocnika
fryzjerskiego młodszego poszukuję zaraz Kamiński, 16 pułk ułanów. 30732

Szofer
przytem stantret lub t. p. najchętniej początkujący, z dobrimi świadectwami, skromnych wymagań potrzebny na mniejszy majątek do „Fiat 520”. Zgł. z podaniem pretensji do Dz. Bydg. pod „Szofer”. 30660

Fryzjerki
na stałą posadę od 15 bm. i pomocnika fryzjerskiego zaraz lub później poszukuje Zakład fryzjerski, P. Różynski, Starogard, Pałeczkińskiego 10. 30745

Szewskich
czeladników lub niedouczonej uczni na nową szytą szpilkową pracę i reperację poszukuje. Ul. Choloniewskiego 29, (ulicą Kujawską do góry). 30736

Młodszego
samodzielnie pracującego cukiernika, poszukuje Cukiernia i Kawiarnia J. Pałucki, Tuchola. (30658)

potrzebna
szwaczka, również potrzebna służąca. Kociołek, Bydgoszcz, Grudziądzka nr. 13. (30731)

Czeladnik
krawiecki potrzebny. Dorsz, Świętojańska 19. 17153

Dzielnego
pomocnika fryzjerskiego poszukuje P. Glatz, Gdańska 13. (17162)

2 stołarzy
poszukuje Wiśniewski, ul. Szczecińska 9. 17164

Poszukuje
zaraz młodszą ekspedjentkę do składu kolonialnego. Zapalski, Gdańska nr. 56. (30723)

Czeladnika
stolarskiego poszukuje J. Cerkaski, Koronowo, ul. Dworcowa. (30677)

Starsza
dziewczyna do posługi, umiejąca dobrze gotować, prać i prasować do starszego państwa zaraz potrzebna. Adres wskaże Dz. Bydg. (30653)

Robotnik
młody do 18 lat potrzebny zaraz. Fordońska 63. 17177

Poljerki
i 2 dziewczyny poszukuje fabryka mebli, Waly Jagiellońskie 13. (30735)

Obciążaczek
i pakowaczek wpracowanych poszukuje Alpina, fabryka czekolady, Ogrodowa 16. (30722)

Gospodyni
starsza ze skromnymi wymaganiami do samotnego leśniczego potrzebna. Zgł. osobiste niedziela 11 przed południem Gdańska 46, II. piętro lewo. (30730)

Panienska
do szycia potrzebna zaraz. Gdańska 48, „Regina”. (30714)

20 robotnic
dla działu czekoladowego poszukuje zaraz „Gonda”, Parowa Fabryka czekolady Jagiellońska 11. (17175)

Uczeń
może się zgłosić. Kujawska 115. Fryzjer. (30690)

Uczeń
do piekarni-cukierni, najchętniej z okolicy potrzebny. Adres wskaże filija Dz. Bydg. (17013)

Chłopiec (30766)
z szkołą handlową, językiem niemieckim i polskim potrzebny na praktykę różnej branży. Of. pod „J. K.” do Dz. Bydg.

Chłopiec
do posyłek potrzebny. J. Piecek, Sobieskiego 5. 30370

Ucznia
syna uczciwych rodziców który się chce wyczyć piekarstwa przyjmie zaraz W. Kokoszyński, mistrz piekarski, Nakło. (30683)

Gospodyni
doświadczona potrzebna zaraz do kasyna podoficerskiego 8. p. sap. Toruń (bez mieszkania). Gospodarz. (30751)

Chłopiec
wieku do lat 16, ładnie piszący potrzebny zaraz. Zgł. Pl. Wolności 1 u portjera od 5-7. (17160)

Uczennica
zaraz potrzebna. Korset Imperjal, Gdańska 162. 30743

Uczennica
może się zgłosić w firmie Bocianowo, Jagiellońska nr. 11. (17176)

Przyjmę
uczni szkolnego na stancję. Cieszkowskiego 5, Osmiałowska. 17165

Służąca
do wszelkich prac poszukuje Skład skór, Szpitalna 2. (30729)

Służąca
kucharka starsza znająca dobre gotowanie, prasowanie sztywnej bielizny i wszelką pracę domową potrzebna do miasta na Pomorzu do samotnego pana od 1. XII. Zgłosz. z świadectw. Bydgoszcz, Sienkiewicza 1, p. prawo. 30689

Służąca
do wszelkich prac domowych potrzebna od 15 XI. Dworcowa 31a. Bernard. 30764

Służąca
z pościelą potrzebna. Sw. Trójcy 1a, parter lewo. 30728

Zaraz
potrzebna służąca do wszystkiego. Wiad. w filii Dzien. Bydg. (17158)

Potrzebna
służąca umiejąca gotować, ul. Grunwaldzka 140, II ptr. prawo. 30725

Służąca
umiejąca gotować i do prac domowych zaraz potrzebna. Kochańska, Gdańska 117. 30753

Dziewczyna
od lat 15—16 do prac domowych może się zgłosić. Blaszczykowa, Dworcowa nr. 18d. (30724)

Uczniwa
dziewczyna znająca prace domowe i dobre gotowanie poszukuje posady. Of. do Dziennika Bydg. pod „Uczniwa”. (30703)

Dziewczyna
do wszelkiej domowej pracy potrzebna zaraz lub od 15. XI. Król. Jadwigi nr. 10, I p. (30692)

POSADY POSZUKUJĄ

Kierownik cegielni
z 20 letnią praktyką, posiadający pierwszorzędne świadectwa i referencje, obeznan w najdokładniej w wszelkiej fabrykacji tego zawodu wyrobu ceramicznym i cementowym, poszukuje kierowniczego stanowiska od 1. 29. lub później. Obejmuje kupno także dzierżawy cegielni. Zgłosz. pod „Cegielnia” do Dz. Bydg. 30661

Osoba
z towarzystwem, która kilka lat zarządza pensjonatem samodzielnie, zmieni od 1 stycznia 29 r. posadę na podobną lub jako reprezentantka pani domu u inteligentnego, zamężnego pana w mieście lub na wsi. Zgł. do filii Dz. Bydg. pod „O. L.” 17015

Panienska
lat 25, z lepszej rodziny poszukuje posady wyręczycielki pani domu od 15. XI. Posiadam dobre świadectwa. Obecnie w niewydmówionej mi posiadanie. Irena Mroczyńska, Sadki, pow. Wyrzysk. 30691

Piekarz
piernikarz i cukiernik poszukuje pracy od 14. 11. 28. Oferty do filii Dziennika Bydgoskiego Toruń pod „B. S. 200”. (30749)

Rządca
lat, 35, energiczny, praktyczny rolnik całe życie, poszukuje samodzielnej posady na mniejszym majątku lub resztówce, również przyjmie posadę kasjera, magazyniera, złoży kaucji 6000 zł. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Solidny”. 30773

Dzierżawy
98 i 85 mg. kompl. zabudowania i inwentarze na bardzo dogodnych warunkach w d z i e r ż a w i Bydgoskie biuro Pośrednicze, Dworcowa 50. (30741)

Wydzierżawie
skład duży 6x7 i mieszkanie 6 ubikacji w rynku. Miasto 6 tys. ludności. Na odpowiedź znaczek. Oferty do Dz. Bydg. pod „K.W.A.” 30699

Dzierżawa
120 mórg ziemi dobrej, żyzniejszej, objęcie 10000 zł, 100 mórg ziemi pszennożytnia, objęcie 7000 zł, 10 mórg ziemi pszenno-buraczanej objęcie 14000 zł, 60 mórg ziemi pszennożytniej przy mieście objęcie 5000 zł i wiele innych poleca Rekord, Bydgoszcz, Dworcowa 53. (17173)

Oberża
kolonialka, sala, 15 mórg, wieś kościelna do wydzierżawienia, do objęcia 10.000 zł. Nowakowski, Dworcowa 69, biuro centralne. Tel. 850. (17167)

Mieszkanie
4 pokoje komf. rtowe i 2 pokoje w okolicy Placu Kochanowskiego do wynajęcia. Nowakowski, ul. Dworcowa 69, telefon 850. 17166

Poszukuje
mieszkanie pokój z kuchnią, przeprowadzę remont. Placę czynsz miesięczny. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „Remont”. 30757

Mieszkania
2—3—5 pokoje z kuchnią korzystnie wskaże „Ostoja” Dworcowa 59. (30760)

POKOJE

Pokój
umeblowany słoneczny do wynajęcia. Plac Piastowski 11, II p. lewo. (17152)

Pokój
dobrze umeblowany z osobnym wejściem, w śródmieściu ewtl. z poczekalniami poszukuje grafolog. Zgł. do filii Dz. Bydg. pod „Umeblowany”. 17157

Pokój
umebl. do wynajęcia. ul. Przyczecze 3, I ptr. (30686)

Pokój
umebl. zaraz do wynajęcia dla pana, ul. Hetmańska 7, II ptr. Stenzel. 30715

Pokoje
umeblowane z urządzeniem kuchni przyjmuje do wynajęcia bez żadnych opłat „Ostoja” Dworcowa 59. 30763

Pokoje
umeblowane dla kawalerów i pań poleca „Ostoja”, Dworcowa 59. (30762)

Pokój
umebl. frontowy zaraz do wynajęcia. Łokietka 8b, II ptr. lewo, drugi wchód Guzińska. 30720

Pokoje
z urządzeniem kuchni poleca „Ostoja”, Dworcowa 59. 30761

MATRYMONIALNE

Panienska
przystojna, blondynka, postawna, gospodarna, posiadająca interes, poszukuje męża od lat 40 kupa który prowadziłby interes. Of. pod „Moralna” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. (17174)

Blondynka
i szatynka lat 22 i 25, pragną zapoznać intelig. idealistów. Cel towarzyski ewtl. matrymonjalny. Of. pod „Polne kwiaty” do Dz. Bydg. (30726)

RÓŻNE

Unikaj
narkotyków, tytoniu, alkoholu, potraw ostrych, bardzo gorących lub zbyt zimnych. Twarz pielęgnuj w Gabinetie Kosmetycznym Żukowskiej, Cieszkowskiego 20. (17172)

15.000 zł.
poszukuje na I hipotekę, na domostwo w mieście, w rynku, od 1 grudnia r. b. Wartość 250.000. Budynki ubezw. 225.000. Procent wedle umowy. Of. pod „R. S. 100” do filii Dz. Bydg. (17156)

8. 10. 1928 r.
jadąc z Poznania do Nakła pozostawiłam w wagonie III kl. w Keyni srebrny lornion. W tymże wagonie jechał pewien plutonowy do Grudziądza i pan do Tczewa. Proszę o laskawą wiadomość do Oredownika Powiatowego w Nakle. (30705)

Ktoby
pożyczył 2 tys. zł na pierwszą hipotekę, warunki podług umowy. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Hypoteka”. (30710)

Pani
która była proszona do cukierni „Astorja”, była nieobecna w Bydgoszczy, prosi pana o przybycie w nadchodzącej, o wiadomej godzinie, lub napisanie pod wiadomy adres. „Niezależna”. (17151)

Znaleziono
tekę na Pl. Kochanowskiego, może się zgłosić. Kurowska, ul. Kossaka 63. 30774

Zgubiono
na poczcie okulary 8. XI. Proszę oddać do Hotelu Boston, portjer. (30734)

Prima świeże pytlingi szproty i fladry
poleca (30755)

Władysław Piotrowski
ul. Szpitalna nr. 3. Tel. 309.

Poszukuje zaraz bufetowego
fachowca do mojej dobrej prosperującej restauracji. Kaucja wymagana. Zgł. z dołączeniem fotografii oraz świadectw do Dzien. Bydg. pod „Bufetowy”. 3071

POLECENIA

Biuro

porad prawnych pisać skargi i wnioski w sprawach sądowych. Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 40. 17154

Pocztowa

Kasa Oszczędności ubezpiecza najkorzystniej na życie i posag. Reprezentant Hrycyk, Gdańska 137, oficyna 2 piętro. (17143)

Kanapy leżanki

i materace najtaniej i pod gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka Wełniany Rynek, 5/6, róg Podgórznej. 22625

Na plerunki

(17112) nalepki, obrazki, gwiazdki poleca tanio skład papieru Pigłowskiego, Pomorska 2.

Meble.

Jadalnie, sypialnie i meble wszelkiego rodzaju oraz garnitury klubowe, kanapy, leżanki, materace na dogodnych warunkach spłaty poleca Julian Nowak, magazyn mebli Szpitalna 8, tel. 1223. t. 4158

Prainia

„Warszawianka“, Sienkiewicza 61 przy Dworcowej. Specjalność biel i sztywna i luksusowa. (17069)

Leżanki

kanapy i materace pod gwarancją na dogodn. warunkach poleca tylko Grunwaldzka 129. (30531)

„Aku“

specjalny warsztat reparacyjny akumulatorów startowych radiowych i ładowania. również naprawa wolt i amperomierzy. Bydgoszcz Plac Piastowski 4. (30463)

Fryzjerka

prywatna przyjmuje czesanie miesięcznie poza domem. Ceny najniższe. Łask oferty do Dzien. Bydg. pod „Fryzjerka“. 3049.

Nowy wynalazek

Najlepsze wino z żyta może sobie każdy na święta Bożego Narodzenia sam sporządzić, kupując przepisy fabrykacyjne (receptę za 5 zł. zaliczka 1,50 zł. drożej! W przeciągu 3 tygodni otrzymuje się z 21 kg. żyta do 10 litrów wyśmienitego węgryzyna. Zamówienia: A. SzklarSKI, Starogard (Pom.) ul. Owidzka 8. (30663)

Meble

wszelkiego rodzaju, solidnego wykonania: kompletne sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyncze szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, leżanki na najkorzystniejszych warunkach tylko u Andrzeja Nowaka, Wełn. Rynek 5/6 róg Podgórznej. (6230)

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo

142 morgi tylko pszenno-buraczanej ziemi w okolicy Mogiła, z pełnym żywym i martwym inwentarzem sprzedam, za morgę 1000 zł, przy wpłacie 120 tys. zł. Zgłosz. do Pzicn. B. pod „Gospodarstwo“. (30188)

Folwarczek

piękny, komfortowy, 260 mg. pszenno-buraczanej ziemi przy mieście gimnazjalnym, wszelkie wygody na miejscu, budynki I klasy, dom skanalizowany, 10 pok. w parku i ogrodzie, światło elektryczne i t. p. — Dom komorniczy, inwentarz żywy i martwy bardzo dobry, w tym parowy garnitur 190,000 zł i wiele innych poleca biuro Pogon Dworcowa 80.

Dom

wraz z piekarnią i cukiernią w dobrym punkcie z 2 składami dobrze prosperującymi z winem mieszkaniem na dogodnych warunkach z powodu wyjazdu zaraz do wydzierżawienia. Zgłosz. Agentura Dz. Bydg. w Łabiszynie nad Notecią. 30602

Kamienica

III ptr., 4 interesa, wjazd, podwórzo, dochód miesięczny 1200 zł, cena 135 tys., wpłaty 70,000 zł. — Kamienica rogowa, III ptr., z 3 interesami, 120,000 zł., wpłaty 60,000 zł. — Kamienica II ptr. z interesem, dochód 600 zł mies. 60,000 zł. — Kamienica II ptr. z 2 interesami 35.000 zł, wpłaty 25,000. — Kamienica II ptr. z 3 interesami w mieście powiatowem 20,000 i wiele innych poleca biuro Pogoń Dworcowa 80.

Okazyjnie

tanio do nabycia dobrze prosperujący interes towarów krótkich w powiecie wabrzeskim. Do przejęcia potrzeba około 20 tys. zł., zaraz do nabycia. Zgł. do Dzien. Bydg. pod nr. „111“. (30645)

Zamiana

Plac w centrum Gdyni zamienimy z dopłatą na kamienicę dochodową w dobrym punkcie Bydgoszczy. Agencja Handlowa „Mir“, Bydgoszcz, Paderewskiego 32. (30649)

Nieruchomość

składająca się z domu dwumieszkanowego, chlewa, szopy i pół mg. ogrodu we wsi i klin. od stacji kolejowej zaraz na sprzedaż. Zgł. do Dz. Bydg. pod lit. „J. S. 100“. (30702)

Dom

(17137) 4 ptr., nowoczesny, wśródmieściu tanio sprzedam. Biuro Cieszkowskiego 17

Sprzedam

dom w pow. Krotoszyńskim 1 piętr. z ogrodem, skład, 9 pokoi, 3 kuchnie cena 22,000 zł. wpłaty 7 do 10,000 zł. wolne 4 pokoje i 1 kuchnia. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Dom“. 30665

Sprzedam

kamienicę przy ul. Jagiellońskiej cena 60,000, dochód 650, wpłaty 40,000 wprost od gospodarza Bocianowo 6. 17072

Kuchnia

z kompl. nowymi narzędziami w pełnym biegu do wydzierżawienia bez mieszkania. Narzędzia można na własność nabyć. S. Smeja, kołodziejstwo, Pruszcz (Pom.) powiat Swiecie. (30458)

Tanie drzewo.

Suche wałki sosnowe 10 do 20 cm. grb. metr 8,75 zł. albo 100 kg. 3,50 zł. loco wagon załadowania sprzeda Jan Świnka, Oborniki. 30664

Skład

kolonialny z urządzeniem i towarami na sprzedaż. Adres wskaże Dz. Bydg. 30668

Oberża

przy szosie w dużej wsi pow. Bydgoszcz za 20 000 zł na sprzedaż. K. Wetzker, Bydgoszcz, Długa 41, telefon 1013. 30387

Piekarnia

bardzo dobrze prosperująca jest natychmiast do oddania. Do przejęcia potrzeba 3,000 zł. Kramkowski, Nowe, Rynek 31. Na odpowiedź znaczek. (30655)

Plac do budowy

na Okolu, w pobliżu kolejki na sprzedaż. Zgłosz. pod nr. „1876“ do Dzien. Bydg. 30679

Skład

w na najlepszym położeniu nadający się na każdą branżę z mieszkaniem natychmiast do objęcia. Zgł. Kramkowski, Nowe, Rynek 31. (30583)

Bacznosc!

Bardzo dobrze istniejąca egzystencja przeszło 42 lat w posiadaniu z powodu podeszłego wieku jako interes blacharsko-instalacyjny z warsztatem i sklepem sprzętów kuchennych jest zaraz w powiatowem mieście Pomorza na sprzedaż. Mieszkanca jako i magazyny stoją do dyspozycji. Oferty pod „Bacznosc“ do Dz. Bydg. (30682)

Okazyjnie (30645)

tanio do nabycia dobrze prosperujący interes towarów krótkich w powiecie wabrzeskim. Do przejęcia potrzeba około 20 tys. zł zaraz do nabycia. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Nr. 111“.

Sprzedam

500 m. szyn, żelazne podkłady 60 cm. szerokie, 25 łorek (Kipploren) i 2 zwrotnice. Oferty do filji Dz. Bydg. pod „J. M“. (17081)

Pianino

zagraniczne mało używane krzyżowe sprzeda Majewski, Pomorska 65. 16945

Samochód

marki „Samson“ gruntownie remontowany z powodu wyjazdu korzystnie na sprzedaż. Wiadomość u p. Kaczmarek ul. Dworcowa 80 w firmie Butowski. (30615)

Poszukuje

odbiorcy na len i konopie tygodniowo jeden wagon. Of. pod „Len Konoń“ do filji Dz. Bydg. (17125)

Dom

w większym mieście powiatowem, gdzie tygodniowo 2 razy odbywają się targi, kupię wprost od właściciela. Pośrednictwo wykluczone, dzielnica rynek, ostatecznie w najbliższej ulicy blisko rynku. Większy skład najodpowiedniejszy do blawatów i konfekcji oraz 3-4 pokojowe mieszkanie musi z dniem kontraktu być opróżnione. Wpłacam gotówki 30 000 zł. Zgł. pod „Rynek“ do Gońca, Bydgoszcz, Dworcowa 52. 30708

Poszukuje

oddzielną wię zimową, piętrową 8-10 pok. z wygodami i służbami na 2 1/2 lata. Łaskawo oś. proszę kierować do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod lit. „K. N.“ (17135)

POSADY WOLNE

Duet

(30152) pierwszorzędnym przyjmie natychmiast Kawiarnia Wiebork (Pom.) Tel. 51.

Pomocnik

krawiecki samodzielny, potrzebny. Warszawska nr. 24, Krokowski. (17136)

Pomocnik

(30707) krawiecki potrzebny zaraz. Jettka, ul. Wileńska nr. 7. Mistrz krawiecki.

Cukiernika

zazraz poszukuje Grand Café, Golub. (30645a)

Tapicerów

zdolnych i chętnych do pracy poszukuje Matz, Jagiellońska 11. (30519)

Czeladnik

o b u w n i c z y potrzebny. Czesław Mielcarek, Krynka. (17002)

Pianistka

dobrze zgrana tylko na wieczory może się zaraz zgłosić. Dworcowa 33. 30502

Fryzjer

damsko-męski i fryzjerka od 17 listopada potrzebni za wysokim wynagrodzeniem. A. Kuntz, Tuchola-Pomorze. (30672)

Potrzebna

dziewczyna do posługi. Jezuicka 19, II ptr. (30695)

POSADY POSZUKUJA

Rządca

gospodarczy, kawałera lat 45, poszukuje posady pod ogólną albo samodzielną dyspozycją na większy lub mniejszy majątek zaraz albo później. Łask. of. proszę skierować pod „Rządca“ do eksp. Dz. Bydg. (30191)

Ogrodnik

żonaty, lat 30, poszukuje od 1 1929 rk. posady. Obecnie w niewypowiedzianej posiadzie jako samotny. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Ogrodnik B.“. (30666)

Ekspedjentka

dzielna poszukuje posady, branża obojętna. Of. do filji Dz. Bydg. Dworcowa nr. 2 pod „Ekspedjentka“. 17176

Poszukuje

posługi lub do dzieci. Adres wskaże filja Dzien. Bydgoskiego. 17142

Panienka

lat 22, uczciwa, przyjmie posadę do dzieci, względ. lżejszych prac domowych. Warunki: dobre obchodzenie się. Wynagrodzenie skromne. Łask. zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „300“. (30684)

DZIERŻAWY

Poszukuje

na Pomorzu zaraz składu kol. lub żelaza z wszelkimi ubikacjami i mieszkaniem do dzierżawienia. Oferty do adm. Dzien. Bydg. pod „L. 500“. 30648

Budynek

fabryczny, duży plac do wynajęcia. Bocianowo 6. 17071

Skład

obszerny z mieszkaniem do wynajęcia, nadający się na każde przedsiębiorstwo w Szubinie, Kościuszki nr. 12. 16926

Garaze

do wynajęcia, 30 zł. Adres wskaże Dzien. Bydg. 30475

Garaz

wolny. Gdańska 67. Mirkowski. 17148

Ubikacje

handlowe, jedno lub więcej ubikacji na biura i składnice możliwe przy ul. Dworcowej dla spokojnego przedsiębiorstwa hurtowego poszukuje zaraz. Of. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „233“. 17144

Duży skład

przy ulicy głównej w Inowrocławiu z oknami wystawowymi, od kilka lat zaprowadzony, egzystencja zapewniona wydzierżawie od 1 stycznia 1929. Zgł. pod „K. J.“ do filji Dzien. Bydg. (17130)

Szukam

dzierżawy składu kolonialnego w ruchliwym mieście możliwe z towarami i mieszkaniem. Of. pod „Samotna“ do Dz. Bydg. 30676

MIESZKANIA

Mieszkania

2-3 pokojowego poszukuje zaraz od gospodarza Czysz z góry według umowy. Łask. oferty pod „2-3“ do filji Dzien. Bydg. (16077)

Mieszkania

3-6 pokojow. poszukuje, płacę czynsz roczny zgóry, warunki podług umowy, Łask. zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „Hajot 200“. (30614)

Mieszkania

2-3 pokojowego, w śródmieściu poszukuje zaraz. Czysz roczny płacę zgóry. Łask. of. pod „Czysz roczny“ do adm. Dzien. Bydg. (30490)

Poszukuje

6-7 pokoi w punkcie handlowym. Adres wskaże filja Dz. Bydg. Dworcowa 2. (17139)

Mieszkanie

3-4 pokoje w dobrym punkcie zaraz do wynajęcia. Biuro Cieszkowskiego 17. (17138)

POKOJE

Panienkę

na wspólny pokój przyjmę. Adres wskaże Dzien. Bydg. (30662)

Pokój

umeblowany do wynajęcia. Cieszkowskiego 11, I p. l. (30673)

Urządnik

poszukuje umeblowanego niekrepującego pokoju zaraz lub 15. Dworcowa 24-28 portjer „W. S.“ (30700)

1-2 umebl. pok.

w centrum z obiadem poszukuje zaraz młode małżeństwo. Of. pod „W. S. 2“ do filji Dz. Bydg. (17128)

RÓŻNE

Wskaże

niewykorzystaną dotąd linię autobusową za wynagrodzeniem. Zysk poważny zapewniony. Za interesowani złożą oferty pod „K. K. G.“ do Dzien. Bydg. (30616)

Unieważniam

skradzioną książeczkę wojskową, wykaz osobisty i dowody na nazwisko Erhard Schmidt, Chrośno, pow. Bydgoszcz. (30638)

Poszukuje

się 8-20,000 zł na hipotekę. Majątek 370 morg, procent podług umowy, ewtl. udział w hodowli 1 yb. Łask. zgł. proszę do filji Dz. Bydg. pod „Hipoteka 370“. (17006)

Samotna

panna wypożyczy kilkатысяcy zł. za otrzymanie mieszkania 2-3 pokojowego z kuchnią możliwie w śródmieściu. Zgł. do Dz. Bydg. pod nr. „30“. (30675)

20,000 złp.

(17146) zabezpieczenia dam, otrzymując posadę. Elegancki, reprezentatywny, handlowy i biurowy wyrobiony, samodzielny z gimnazjalnym wykształceniem młody mężczyzna. Łaskawe zgł. do filji Dzien. Bydg. pod „Odpowiedzialny“.

Panna

Aniela Pierzyńska z Bydgoszczy, która była w czasie sezonu nad morzem w Jastarni w pensjonacie jako pokojowa, ponieważ była zawsze spokojna, czysta i pracowita proszę o łaskawe podanie swego adresu do filji Dz. Bydg. pod „A. P.“ (17147)

Pana

ślusarza, który był w styczniu na Długiej 35 u mnie proszę o dokładny adres do Dz. Bydg. pod „Spieszne“. 30701

Blondyna

z Bristolu intrygująco niech skończy ciniubabkę chcę poznać. Blondynka. (17124)

Zgubiłem

na ulicy Gdańskiej portfel z książeczką, dwie książki związkowe, gotówka 9 zł 60 gr. Proszę o zwrot książeczek za wynagrodzeniem. St. Wasilewski, Orła nr. 5. (17140)

MATRYMONIALNE

Wdowa

starsza, bezdzietna, właścicielka nieruchomości i składu kolonialnego poszukuje na tej drodze męża celem ożenku. Katolik, władający językiem niemieckim i polskim nie niżej 60 lat, solidny emeryt, posiadający cokolwiek gotówki i mający zamiłowanie do handlu zechce swe oferty skierować pod „Serjo 100“ do Dz. Bydg. (30674)

Z okazji dziesięciolecia odzyskanej niepodległości wydamy w sobotę, 10 listopada rb. specjalny numer Dziennika Bydgoskiego

o znacznia rozszerzonej obłętości i zwiększonym nakładzie.

Bogaty ten numer poświęcony w głównej mierze dziesiątej rocznicy zjednoczenia i niepodległości Polski, polecamy naszym kupcom i przemysłowcom do zareklamowania się. Zapraszamy niniejszem najprzejmiej do udzielenia nam swych cennych zleceń wszystkim ogłoszonym, prosimy o nadesłanie ich do piątku, dnia 9-go listopada rb. godziny 6-tej wieczorem.

ogłoszenia w Dzienniku Bydgoskim nigdy nie zawiodą. Aby umożliwić nam jak najgustowniejszy układ i dla zapewnienia miejsca wszystkim ogłoszonym, prosimy o nadesłanie ich do piątku, dnia 9-go listopada rb. godziny 6-tej wieczorem.

Administracja „Dziennika Bydgoskiego“

Do wykonania klisz kreskowych i siatkowych polecamy naszą nowoczesnie urządzonej fotochemografję.

2 planina

na sprzedaż. Dom miejski, Golub. (16355)

Fortepian

mahoniowy tanio na sprzedaż. Hetmańska 17, part. 16973

Okazyjnie

sprzeda parową piekarnię w Bydgoszczy biuro „Felicitas“, Świętojańska 6. 17093

Kompletna

sypialka bardzo korzystnie na sprzedaż. Chrapkowski, Terasy 7. (30629)

Ciemne ubranie

nowe na średnią figurę tanio na sprzedaż. Adres wskaże filja Dz. Bydg. 17127

KUPNA

Urządzenie

składowe wraz z stołami nadające się do składu towarów krótkich, 1 szafkę szklaną na stół kupi zaraz za gotówkę. Oferty pod „J. J.“ do Dz. Bydg. (30335)

Mieka

pełnotłustego każdą ilość na stałą dostawę po najniższych cenach hurtowych poszukuje. Zgłoszenia Cegielski, Dr. E. Warmańskiego 3, III ptr. 30520

Pianino

używane lecz w dobrym stanie kupię za gotówkę. Of. z podaniem ceny do Dz. Bydg. pod „Kupię K.“. 302090

Pomocnika

(30457) starszego z branży żelaznej poszukuje do mego składu od 1 grudnia 28 r. lub później. Zgł. z podaniem pensji przy wolnym utrzymaniu oraz odpisy świadectw. Jan Ohnesorge właśc. Kiedrowski, Czernik.

Poszukuje

się pań biegle w języku polskim i niemieckim do propagandy domowej. Of. do filji Dz. Bydg. pod „Propaganda“. (17132)

Krawiec

(dobry fachowiec) potrzebny zaraz Leon Konieczka Gdańska 26. 17145

Pomocnika

fryzjerskiego na stałe zatrudnienie poszukuje W. Kuczowski, Nakło. (30459)

Pomocnik

fryzjerski może się zgłosić. Śniadeckich 47, Nass. 17131

Pomocnika

fryzjerskiego poszukuje zaraz Fr. Borecki, Margonin. 30570

Czel

✠

We wtorek w nocy zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza ukochana matka, siostra, ciocia i babcia śp.

z Pianowskich

Marja Gasiorowska

przeżywszy 76 lat, o czym donosi w smutku pogrążona

Rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 9 bm. o godzinie 3 po południu z kaplicy na starym cmentarzu.

Msza św. żałobna odbędzie się w piątek rano o godz. 1/29 w kościele Św. Trójcy. (30775)

Przejąłem praktykę dentystyczną od pani

D. Mosler (30257)

Lekarz dentysta M. Szpilman

Gdańska 147. Gdańska 147.

Nowoczesna technika dentystyczna.

Tanio i na raty

Ubrania męskie
Płaszczki damskie i męskie
Suknie, ubranka, płaszczyki

Lucjan Szulc

Bydgoszcz Jana Kazimierza 2

Każdy wtorek i czwartek od godziny 4-tej po poł.

świeże Kiszki

z kaszy, z bułek, salcesoniki i wątrobianki

A. Chwałkowski, mistrz rzeźniczy ul. Dworcowa 81.
Telefon nr. 1565. (27812)

Ogłaszajcie w Dzienniku Bydg.

TAPETY

POMORSKA 8. 21(570)

Przetarg.

Dnia 12. XI. 28 r. o godz. 14³⁰ odbędzie się przetarg robót malarskich, szklarskich i instalacji światła elektrycznego przy wykończeniu budynku oficerskiego przy ul. Za cmentarzami.

Koszty i rysunki otrzymać można w kancelarii oficera administracyjnego 8 Dyjonu Samochodowego. (30719)

Kierownik budowy.

Sprzedż przymusowa.

W sobotę, dnia 10 listopada br. w południe o godz. 12, sprzedam przy ul. Pomorskiej nr. 5, róg Podolskiej, przez licytację najwięcej dającym za gotówkę:

gramofon z płytami, kilka luzinów różnych pończoch, większą ilość trykotów, swetrów, wełny, chustek dużych wełnianych, płyt recznie haftowanych na poduszki, oraz stół i regały składowe. (30768)

Kozłowski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

Przedsiębiorstwo Tramwaje i Elektrownie w Bydgoszczy

znajdujące się pod przymusowym zarządem państwowym, przystępuje do

przeprzewodzenia napowietrznej linii elektrycznej wysokiego napięcia do Kapuścisk Małych.

Magistrat prosi niniejszem wszystkich właścicieli realności, na gruntach których muszą być stawiane słupy, o **nieczynienie trudności** przy ustawianiu słupów i przeprowadzaniu przewodów. (30718)

Bydgoszcz, dnia 3 listopada 1928 r.

(—) **Wache, radca miejski.**

Przetarg.

Państw. Urząd Budownictwa Nziemnego w Chojnicach

ogłasza przetarg na

budowę domów

Policji Państwowej

według jednego typu w następujących miejscowościach na granicy polsko-niemieckiej:

1. w **Brzeźnie**, pow. chojnicki
2. w **Sypniewie**, pow. sepoleński.

Oferty w kopertach zalakowanych z napisem jak 1. lub 2. oddzielnie należy składać w **kancelarii Państw. Urzędu Budownictwa Nziemnego w Chojnicach**, Dworcowa nr. 8 do godz. 10-tej dnia 22 listopada b. r., poczem nastąpi otwarcie ofert w obecności ewent. przybyłych reflektantów. Oferty można tylko wnieść na drukach, które dostarcza Państw. Urząd Bud. Naz. po cenie 5 zł. za każdą pozycję. Do ofert winien być dołączony dowód wpłacenia do Kasy Skarbowej wadium w wysokości zaokrąglonych 3% oferowanej sumy w gotówce lub papierach procentowych, mających pupilarną wartość (Monitor Polski nr. 86 poz. 140 z r. 1923).

Oferty, nadesłane po terminie lub nie odpowiadające warunkom, przewidzianym przepisami tymczasowymi o oddawaniu państwowych dostaw i robót w zakresie działania Ministerstwa Robót Publicznych L. III. 396/26 mogą być nie rozpatrywane.

Wszelkich informacji udziela Państw. Urząd Budownictwa Nziemnego w Chojnicach, gdzie też są wyłożone do przejrzania plany w godzinach urzędowych 8—15. (30639)

Zastrzega się prawo dowolnego wyboru oferenta.

Chojnice, dnia 5 listopada 1928.

Państw. Urząd Budownictwa Nziemnego.

Licytacja drzewa w Ostromecku.

W środę, dnia 14 listopada r. b. o godzinie 10 przed południem odbędzie się w **restauracji dworcowej w Ostromecku** dobrowolna sprzedaż drzewa wszelkich gatunków użytkowego i opałowego, zwłaszcza sosnowych drągów w gromadach, z rewiru Reptowo, Isbitz i Schoenborn. (30769)

Nadleśnictwo Ostromecko
Ordynacji J. hr. Alvensleben-Schoenborn.

Czytajcie Dziennik Bydgoski!

Magazyn Mód B. CYRUS

Bydgoszcz, ul. Gdańska 155, telefon nr. 1433

poleca na sezon jesienno-zimowy

Futra - Płaszczki - Suknie - Bluzki - Kapelusze

po cenach konkurencyjnych

29037

Zakład Budowy Organów Kościelnych

oraz wszelkich reperacji i przebudowy.

Nową budowę obliczam 900 zł od jednego rejestra, od przebudowy 700 zł.

Wiatrownice z drzewa bukowego.

Na żądanie piszeczki porcelanowe.

pejalny wyrób piszczek różnego gatunku.

Na spłaty do 2 lat i długoletnią gwarancją.

Pierwszorzędne siły na każde ządanie.

Stanisław Freitag

budowniczy

ul. Kościuski **BYDGOSZCZ** Poznańska 23
Telefon nr. 575. (30709)

PIANINA

najlepszego gatunku

za cenę zł. 2.200.— do 3.000.—

na odpłatę do 18 miesięcy

przy wpłacie ca. 1/3 ceny kupna - dostarcza

B. SOMMERFELD

Bydgoszcz, ulica Śniadeckich 56

Największa fabryka pianin w Polsce, 150 ludzi

Rok zał. 1905 Tel. 883 i 458

16758

Poszukuję zaraz ewentualnie od 1-go grudnia 28 r.

dwóch młodszych pomocników

z branży żelaza

którzy mogą się wykazać jako bardzo biegli ekspedjenci z klientelą miejską i wiejską.

Łaskawe zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw, fotografii oraz referencji i podaniem wysokości wymaganej pensji uprasza

HIPOLIT KOTLIŃSKI, Grudziądz

Skład żelaza, artykuły budowlane i rolnicze, sprzęty kuchenne i domowe, porcelana, fajans, szkło. 30439

Odkurzacz 30667

„Protos“

znany ze swego solidnego i dobrego wykonania, swej taniości i małego zużycia prądu

F. Kreski

Bydgoszcz
ul. Gdańska 7.

Prosimy zażądać bezpłatnej demonstracji w domu.

Rutynowany kupiec

z długoletnią praktyką w poważnych firmach na stanowisku kierowniczym, znający dokładnie stosunki handlowe na Pomorzu i w Poznańskim przyjmie odpowiednią posadę lub przedstawicielstwo poważnych firm. — Złoży 2000.— zł. kaucji. Łaskawe oferty uprasza się skierować pod „RUTYNOWANY“ do Filji Dziennika Bydgoskiego w Grudziądzu. (30739)

Prokurent

w przedsiębiorstwie przemysłowo-handlowem zajęty, korespondent, ksiązkowy, bilansista, władający językiem polskim i niemieckim pragnie zamienić posadę na podobną lub inną zaraz lub później. Łaskawe oferty uprasza się pod „Prokurent“ do Dzien. Bydg. 30192

Murarzy

przyjmie natychmiast

A. Jaworski, budowniczy - Bydgoszcz.

Zgłoszenia w biurze, **Promenada nr. 8.**

Kwatery i kuchnia na miejscu budowy. (30772)

Kto wypożyczy

spokojnej i zaonej rodzinie

6 - 10.000 zł

na objęcie ślicznej resztówki pod pewną gwarancją. Zamian za procent otrzyma wolne utrzymanie. Podanie do Dziennika Bydg. pod „Spokojnej“ 30709

Cukiernik

młody potrzebny natychmiast. (30770)

Grand Cafe, Golub.

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. 1 łamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim 1 łam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20%, zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.